

L'ADQUISICIÓ DEL PARÀMETRE DEL SUBJECTE NUL EN CATALÀ

Elena Verdú Seguí
Tutora: Claudia Comes Peña
Grau en Filologia Catalana
Curs 2015/16
Universitat d'Alacant

L'adquisició del paràmetre del subjecte nul en català

Elena Verdú Seguí

Tutora: Claudia Comes Peña

Grau en Filologia Catalana

Curs 2015/16

Universitat d'Alacant

Resum

Aquest treball s'enquadra dintre de la disciplina de l'adquisició del llenguatge, encarregada d'estudiar els diferents processos que l'ésser humà du a terme en el desenvolupament de la parla. En aquest cas, s'estudiarà l'adquisició del subjecte nul en català, i es partirà de la següent qüestió: els xiquets catalanoparlants menors de 5 anys, han fixat correctament el paràmetre del subjecte nul? Per resoldre aquesta qüestió, partirem de la hipòtesi del VEPS (*Very Early Parameter Settings*), que afirma que els paràmetres (una de les dimensions de la variació estructural del llenguatge humà) es fixen abans de l'estadi de dues paraules. Per realitzar l'estudi, comptabilitzarem els subjectes nuls en frases subordinades i no subordinades per a 12 adults i 6 xiquets parlants de català; material que extraurem de la base e dades CHILDES. Finalment compararem els nostres resultats amb els de l'anglès de Valian (1991), llengua que no admet l'omissió de subjecte.

Paraules clau: paràmetre, subjecte nul, subjecte explícit, produccions, establir, adquirir adquisició de llengües.

Per a l'elaboració d'aquest treball hem seguit l'estil de referències de la American Psychological Association (APA).

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació

1.1.1 Teoria dels Principis i els Paràmetres

1.2 Objectiu

1.1.2 Hipòtesi del pro

1.3 Metodologia

2. DESENVOLUPAMENT

2.1 El subjecte en català

2.1.1 El subjecte

2.1.2 Propietats i tipus de subjecte

2.1.2.1 Subjecte gramatical

2.1.2.2 Subjecte derivat

2.1.2.3 Subjecte nul

2.1.3 La posició del subjecte

2.1.4 Casos que hem eliminat de la nostra anàlisi

2.1.4.1 Verbs meteorològics

2.1.4.2 Oracions no finites

*2.1.4.3 Construccions amb el verb *haver-hi**

2.1.4.4 Altres casos

2.2 Anàlisi de dades espontànies

2.2.1 Prediccions

2.2.2 Mètode

2.2.2.1 Català

a) Dades dels participants

b) Procediment

2.2.2.2 Anglès

2.2.3 Producció total: oracions simples vs subordinades

2.2.3.1 Català

2.2.3.2 Anglès

2.2.4 L'ús del subjecte

2.2.4.1 El subjecte en oracions simples. Comparació català- anglès.

a) Català

b) Anglès

c) Reflexió

2.2.4.2 El subjecte en oracions subordinades. Comparació català- anglés.

a) Català

b) Anglés

c) Reflexió

3. CONCLUSIÓ

BIBLIOGRAFIA

ANNEX

1. Dades del català
 - 1.1 Taules
 - 1.2 Gràfiques
2. Dades de l'anglés
 - 2.1 Taules
 - 2.2 Gràfiques
3. Comparació català- anglés.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació

El present Treball de Fi de Grau se situa dintre del camp d'estudi de la Lingüística, concretament correspon a l'especialització dedicada a la investigació en l'adquisició del llenguatge. L'interés per aquest tema va nèixer durant una estada a la Universitat Autònoma de Barcelona on vaig tenir l'oportunitat de cursar l'assignatura d'Adquisició del Llenguatge amb la Dra. Anna Gavarró. El descobriment d'aquest camp em va portar a sol·licitar la tutorització del meu TFG al departament de Lingüística de la Universitat d'Alacant on la professora Claudia Comes va acceptar de bon grat la meua proposta.

Aquest treball estudia l'adquisició del paràmetre del subjecte nul en català. El motiu que em va portar a decidir-me per aquest tema fou un exercici previ realitzat a la UAB on em vaig adonar que tot i les nombroses investigacions que existeixen al voltant d'aquest tema no n'hi ha cap que prenga la llengua catalana com a objecte d'estudi. Així doncs, la qüestió de la qual partisc i que guia el meu treball és la següent: els xiquets catalanoparlants menors de 5 anys, han fixat correctament el paràmetre del subjecte nul?

Arran d'aquesta qüestió se'n deriven d'altres: què és un paràmetre? des de quina edat partim? per què fins als 5 anys?; i la més important de totes: quin és l'objectiu que perseguim? A poc a poc anirem resolent totes aquestes preguntes.

Abans, però, d'iniciar l'explicació cal destacar que la nostra anàlisi i totes les idees que exposarem al llarg d'aquest treball, s'han realitzat aplicant la teoria de la Gramàtica Generativa de Chomsky. Aquesta defèn que els éssers humans estan equipats amb un nombre finit de coneixements que els permet construir i interpretar un nombre infinit d'oracions, oracions gramaticals. Així doncs, podem dir que la gramàtica generativa és el conjunt de regles que permet generar totes les manifestacions lingüístiques d'una llengua de manera simple, exhaustiva i general.

1.1.1 Teoria dels Principis i els Paràmetres

El plantejament de la gramàtica com un conjunt de principis i paràmetres (Chomsky 1981) naix amb Chomsky arran del seu desig d'explicar el problema de l'adquisició del llenguatge. Chomsky considerava d'allò més sorprenent el salt que hi existeix entre el

conjunt de dades lingüístiques, menut i arbitrari, d'un xiquet quan aprèn una llengua i la gran habilitat dels adults per interpretar i produir missatges a partir d'un nombre finit de recursos lingüístics. Aquesta "pobresa de l'estímul" porta a un plantejament on s'extrau tot el possible de la gramàtica de les llengües particulars i s'incorpora en forma de principis a la GU (Gramàtica Universal). Per tant, podem dir que «un *principi gramatical* és una condició que obeeixen totes les gramàtiques de les llengües humanes, sense excepció i independentment de variacions tipològiques». (Picallo 2004:10)

Cadascun d'aquests principis universals té una sèrie de paràmetres, és a dir, valors que es fixen en cada llengua. En altres paraules, un paràmetre és allò que caracteritza una llengua però que pot variar respecte d'altres. El propi Chomsky explica el model Teoria de Principis i Paràmetres (TPP) de amb la següent analogia:

Es tractaria d'alguna cosa així com un sistema amb un complex i intricat entrellaçament de cables, algunes de les connexions de les quals no han estat establertes encara, i amb, diguem, una caixa d'interruptors que han d'estar en una de diverses (potser només dues) posicions, perquè així el sistema en el seu conjunt pugui començar a funcionar. A aquests interruptors és al que denominem "paràmetres", i aquests han de ser fixats per l'experiència que és la que diu com han de col·locar-se aquests interruptors. (Chomsky 1986a: 454) ¹

1.2 Objectiu

Amb aquest estudi volem veure si es confirma la hipòtesi que els xiquets han establert i, per tant, adquirit correctament el paràmetre del subjecte nul, per la qual cosa no hi haurà diferències entre la gramàtica adulta i la infantil. És important destacar que aquest plantejament segueix la hipòtesi del VEPS (*Very Early Parameter Settings*) (Wexler 1991) la qual defensa que els paràmetres bàsics de moviment del verb es fixen correctament durant els primers estadis observables de la llengua; i dintre d'aquests paràmetres bàsics trobem l'ús o no del subjecte nul (E.g. anglés vs. català).

Per comprovar si la nostra afirmació és encertada farem una comparació de les nostres dades del català amb els resultats de l'anglès (llengua que no admet l'omissió de subjecte) que la psicòloga Virginia Valian exposa a Valian (1991). Amb aquesta comparació volem veure si la nostra hipòtesi de partida es confirma i, en conseqüència, si segueix la teoria del VEPS. Així doncs, la nostra hipòtesi planteja que els nens d'ambdues llengües han de divergir entre ells però coincidir amb els adults de les seues respectives

¹ Traducció al català pròpia.

llengües. Amb aquesta proposta, a més, tractem de provar que la posició defensada per Nina Hymes (1986), la qual explicarem tot seguit, no és possible.

1.2.1 Hipòtesi del pro

In one class there is an empty category, pro, underlying the superficial absence of subjects (Hyams, 1986, 1987). We will refer to this as the pro hypothesis. On the pro hypothesis, subjects are not optional: all sentences have subjects. and some of those subjects consist of the unpronounced pronominal pro. The child's productions look as if the subject is optional. but there is an underlying abstract subject. (Valian 1991: 25)

Hyams (1986) argumenta que la gramàtica primerenca dels xiquets difereix de l'adult pel que fa a l'establiment positiu del paràmetre *pro-drop* o de subjecte nul. Aquesta lingüista defensa que el *pro-drop* és l'estat inicial d'aquest paràmetre i per aquesta raó, els xiquets que aprenen anglés elideixen els subjectes fins que arriba el moment que el restableixen. Així doncs, en quin moment es produeix –segons Hyams– aquesta restauració del paràmetre? Des de la seua visió, si el nen rep una frase ben formada en anglés, la qual no pot generar amb la seua gramàtica *pro-drop*, llavors ens trobem davant una mostra d'evidència positiva que el porta a la restitució del paràmetre. Aquest canvi ve donat per l'ús de subjectes expletius, ja que segon Hyams, l'ús d'expletives coincideix amb l'abandó de frases sense subjecte.

Amb aquesta hipòtesi, Hyams tracta d'assimilar els subjectes nuls dels xiquets que aprenen l'anglès als del català o l'italià. No obstant això, aquesta anàlisi es troba amb moltes objeccions, entre elles les dades empíriques que aporta Valian als seus estudis: Valian (1990) i Valian (1991). A través d'aquestes investigacions la psicòloga americana mostra les diferències estructurals que existeixen en la distribució del subjecte nul. És a dir, si vertaderament els xiquets americans tingueren el paràmetre establert a *pro-drop*, llavors esperaríem trobar subjectes nuls en els mateixos contextos que en una llengua de subjecte nul, no obstant això, no hi ha presència d'aquest tipus de subjecte en les construccions subordinades; i segons apunta Rizzi (2002) aquest és un entorn lícit perquè aparega un *pro*.

Amb tot, la idea d'un paràmetre mal establert és problemàtica, ja que si, com diu Valian (1990), considerem que la presència de *pro-drop* és una configuració positiva, llavors la presència d'oracions amb subjecte és suficient per provar que aquest enquadrament inicial és erroni. En les llengües de subjecte nul també hi apareixen oracions amb subjecte. D'una altra banda, l'apel·lació del Hyams a l'ús de les expletives també és

problemàtica, ja que si la gramàtica del xiquet es troba establida a *pro-drop* llavors tampoc produiria subjectes per a les expletives.

1.3 Metodologia

Com hem avançat, aquest treball tracta de demostrar que els xiquets han establert correctament el paràmetre del subjecte nul en català. Hi ha diverses maneres de dur a terme un estudi com aquest: per una banda, existeix la possibilitat d'enregistrar personalment els usuaris i per una altra, també podem recórrer a una base de dades, a un corpus. D'aquestes dues maneres de procedir, nosaltres hem triat la segona. CHILDES² és la base de dades d'on hem extret tots els fitxers, tant d'adults com de xiquets, que hem analitzat en aquest treball.

Així doncs, el procediment que hem seguit per a l'anàlisi dels fitxers ha estat comptabilitzar els subjectes nuls en frases subordinades i no subordinades de 52 fitxers corresponents a 6 xiquets parlants de català d'entre 2 anys i mig i quatre; i 19 corresponents a 12 adults també catalanoparlants, és a dir, un total de 71 fitxers. Hem analitzat fitxers adults perquè és de l'única manera que podem extraure conclusions, atès que els xiquets, segons la teoria generativista, tenen uns principis innats però encara han d'establir-ne els paràmetres i aquests es fixen sobre la base de l'evidència del seu entorn, és a dir, dels seus interlocutors adults. Els adults actuen com a grup de control.

La raó per la qual els fitxers que hem analitzat es troben en una franja d'edat dels dos anys i mig fins els quatre té una raó de ser. En el període dels 20-24 mesos els xiquets i xiquetes incrementen moltíssim el seu vocabulari, i es produeixen unions de dues paraules, és el que coneixem com "estadi de les dues paraules". En aquest període ja es respecten els paràmetres de direccionalitat i, per tant, podem començar a extraure conclusions de la sintaxi dels xiquets que, al cap i a la fi, és l'objectiu que perseguim en aquest treball.

² CHILDES (Child Language Data Exchange System) és un corpus establert el 1984 per Brian MacWhinney i Catherine Snow que es fa servir com un repositori central per a les dades d'adquisició de primeres llengües. Les seves primeres transcripcions daten de la dècada de 1960, i ara té continguts (transcripcions, àudio i vídeo) en 26 idiomes a partir de 130 cossos diferents, tots els quals estan a disposició del públic de tot el món. Recentment, CHILDES s'ha convertit en un component d'un corpus més gran anomenat Talk Bank, que també inclou les dades d'idioma dels afàsics, adquisició d'un segon idioma, anàlisi de la conversa i l'aprenentatge d'idiomes a l'aula. CHILDES s'utilitza principalment per analitzar el llenguatge dels xiquets xicotets i el discurs dels adults dirigit a nens.

El corpus es pot trobar a <http://chilides.psy.cmu.edu/browser/index.php>

Per verificar la nostra hipòtesi hem hagut de realitzar un estudi detallat de diversos factors que condicionen la presència dels subjectes i que, a més, ens permetran comparar detalladament les nostres dades amb les de l'anglès. Així doncs, abans de centrar-nos en la freqüència d'ús dels subjectes explícits i dels nuls o *pro*, primerament hem calculat el percentatge de produccions vàlides (al punt 2.1.4 exposarem detalladament què hem considerat vàlid i què hem descartat de l'anàlisi); tot seguit hem extret la diferència entre la producció total d'oracions simples i la de subordinades. Per últim, hem calculat la freqüència d'ús del subjecte en oracions simples primer, i després en subordinades. D'aquesta manera hem pogut comparar els nostres resultats amb els de l'anglès de Valian (1991).

Aquest ha estat el procediment que hem seguit per a la realització del nostre treball, no obstant això, destaquem que dintre de l'apartat següent, fem un desglossament més detallat del mètode emprat en l'anàlisi dels fitxers. Val a dir que ho hem fet d'aquesta manera seguint l'exemple dels diferents estudis existents en adquisició de primeres llengües com Valian (1991), Gavarró, Mata i Ribera (2006) o Gavarró i Cabré-Sans (2009).

2. DESENVOLUPAMENT

2.1 El subjecte en català

2.1.1 El subjecte

L'estudi de l'oració simple s'ha abordat des de dues perspectives. D'una banda s'ha considerat l'oració simple com la relació entre els constituents bàsics: subjecte i predicat –visió que considerarem més tradicional. Per una altra banda, però, existeix un corrent alternatiu denominat *gramàtica de la dependència* (Ramos 1998:92) que defensa la preeminència del verb, per tant, tota la resta de components serien arguments d'aquest. D'aquesta manera, el subjecte perd la seua preferència dins l'oració i es converteix en argument del verb.

Tot i que ambdues perspectives presenten els seus pros i contres, els generativistes opten per la primera opció, la tradicional, que és la que seguirem nosaltres. Cal recordar que la Gramàtica Generativa Transformacional (GGT) proposa la presència de 3 constituents de l'oració: Sintagma nominal (SN), Flexió (FLEX) i Sintagma Verbal (SV). Aquells constituents que es troben en la posició de SN són considerats, en la seua majoria, subjectes (Ramos 1998:92). El subjecte és l'argument del verb que assenyalava el participant

més prominent. Té propietats úniques que el diferencien de la resta de constituents de l'oració, dels complements, ja que hi ha «processos estrictament sintàctics que afecten els subjectes i no pas els altres arguments, complements del verb» (Ramos 1998:93). A més a més, l'omissió del subjecte no ens porta a la agramaticalitat de l'oració, cosa que veurem més endavant.

2.1.2 Propietats i tipus de subjecte

Abans d'iniciar aquest punt del nostre treball, ens agradaria destacar que en la mesura del que ens siga possible, tractarem que tots els exemples que apareixeran a partir ara, i al llarg de tot el treball, siguen extrets directament dels fitxers que hem analitzat.

2.1.2.1 Subjecte gramatical

Hi ha tres proves fonamentals per detectar un subjecte gramatical: subjecte que es troba en la posició del SN i que concorda amb el predicat. Així doncs, la *concordança* és la primera propietat que cal tenir present. Aquesta és la més manifesta, ja que el subjecte incorpora a la seua morfologia els trets de gènere i nombre que marca el verb. Per aquesta raó, allò fonamental, la condició bàsica per detectar els subjectes és la concordança.

Una altra propietat que ens ajuda a distingir subjectes és el *cas*. A conseqüència de les seues característiques, en català el cas no ve marcat per les propietats morfològiques de les categories gramaticals, llevat dels pronoms. Aquests «són elements nominals que contenen informació morfològica de cas i que alternen segons la funció que representen» (Bel 2002:1087). En el cas dels subjectes no hi ha cap pronom feble que els pugui substituir, com sí que passa amb els complements directes o indirectes; així doncs, «per exclusió, se sol dir, convencionalment que el subjecte té cas nominatiu» (Bel 2002:1087).

Una vegada hem establert les propietats del subjecte, cal saber que hi ha diferents elements que poden esdevenir subjectes. Com ja sabem, un subjecte típic està format per un SN però també pot tractar-se d'una clàusula subordinada, normalment una subordinada substantiva; però també pot desenvolupar la funció de subjecte una oració amb verb finit o amb infinitiu.

2.1.2.2 Subjecte derivat

Aquest tipus de subjecte es caracteritza pel fet que concorda i té cas nominatiu igual que els subjectes gramaticals però a més, mostra similituds semàntiques i sintàctiques amb el complement directe. Aquest subjectes els trobem en construccions amb verb ergatiu. Formalment el verb és intransitiu però el seu subjecte s'assembla sintàcticament al complement directe dels verbs transitius (Ramos 1998: 104). Un exemple d'aquest subjectes el trobem en l'oració següent: *La temperatura de la sala augmenta amb la calefacció*.

Dintre d'aquest tipus de subjectes trobem les construccions passives. En el procés de creació d'aquestes oracions té lloc un fenomen similar al que hem vist amb els verbs ergatius, atès que el subjecte d'aquestes estructures presenta les mateixes característiques temàtiques que el CD de la seua versió activa. Ara bé, cal tenir en compte que no totes les construccions amb complement directe admeten una equivalent passiva, és necessari que l'oració segueixca l'esquema Agent- verb d'acció- Pacient (o Tema) (Ramos 1998: 110).

Respecte de l'ús de les passives en el nostre estudi, direm que gairebé no n'hem trobat en la producció dels xiquets –sí en els adults. Amb tot, cal dir que el fet de no trobar aquestes construccions en les produccions analitzades és conseqüència dels efectes de maduració, és a dir, aquest tipus de realitzacions tenen una adquisició més tardana. Segons afirma Parramon (2009), els xiquets presenten un percentatge elevat pel que fa a la comprensió de passives amb verb agentiu si són *passives curtes*, com veiem a (1c):

- (1) a. El pare tapa el germà gran (activa)
- b. El germà és tapat pel pare (passiva llarga)
- c. El germà és tapat (passiva curta)

Ara bé, als cinc anys aquest percentatge cau en picat (d'un 83% a un 29%) si les passives són llargues com la de (1b). No obstant això, aquest estudi arriba fins els 6 anys i a aquesta edat la comprensió de passives llargues augmenta notòriament i se situa en un 92% la qual cosa demostra que algun mecanisme que als 5 anys no està, als 6 s'activa. Així doncs, fins a aquesta edat els xiquets interpreten les passives llargues com a actives; açò explicaria el motiu pel qual no hem trobat pràcticament cap passiva en el nostre estudi.

2.1.2.3 Subjecte nul

En català el subjecte es pot realitzar sintàcticament o no. Per tant, què passa quan en una oració no hi apareix el SN subjecte? Aquest és un fenomen molt i molt freqüent en la nostra

llengua així com en l'espanyol i l'italià, que s'inclouen dintre del paràmetre de les llengües de subjecte nul, però cal tenir present que n'hi ha d'altres com l'anglès o el francès que no admeten construccions sense subjecte.

De subjectes nuls, també anomenats buits, n'hi ha de diversos tipus i els separarem segons si el subjecte buit ho és d'una forma verbal personal o pel contrari, ho és d'una no personal. Amb verbs en forma personal torbem els subjectes de naturalesa temàtica que són aquells que apareixen amb verbs que seleccionen semànticament un subjecte, i poden ser referencials o no referencials. Els referencials, com el seu propi nom indica, es relacionen amb entitats concretes: *El professor porta una tovallola petiteta* (Jordina 2;9.18); mentre que els no referencials no fan referència a cap entitat concreta. Dintre d'aquest segon tipus trobem les construccions amb *se* i les construccions amb el verb en tercera persona del plural. Exemple:

(2) a. *pro* es dina molt be en aquest restaurant.

b. *pro* han tocat a la porta.

Si seguim amb els verbs en forma personal, també trobem subjectes nuls de naturalesa no temàtica que són aquells que, tot i atorgar cas nominatiu, no assignen paper temàtic a la posició del subjecte. Dintre d'aquest tipus trobem els verbs meteorològics però aquests, juntament amb els verbs en forma no personal, els explicarem al següent apartat quan ens referirem als casos que no hem inclòs en la nostra anàlisi.

2.1.3 La posició del subjecte

El català és una llengua que té certa flexibilitat pel que fa a la posició dels seus elements en l'oració, a diferència d'altres llengües com l'anglès que són més rígides; per aquesta raó, és freqüent que trobem el subjecte en posició preverbal però també el podem trobar postverbal. Amb tot, el català pertany al grup de les llengües configuracionals (Ramos, 1998: 97), ja que habitualment l'oració segueix l'ordre Subjecte-Verb-Objecte (SVO). Així, podem dir que la posició menys marcada del subjecte és la preverbal

Quins factors afecten a la posició del subjecte? El fet que el subjecte aparega davant o darrere del verb no és ni gratuït ni arbitrari, hi ha diferents fenòmens que motiven aquesta posició. D'una banda, pot afectar la modalitat oracional, és a dir, l'entonació interrogativa o exhortativa, fins i tot, podem trobar subjectes en els imperatius. Segons quina siga la nostra intenció a l'hora de comunicar el subjecte tindrà una posició o una altra.

- (3) a. Vine tu aquí! (Guillem 3.1;8)
 b. A qui ha cridat Glòria?
 c. *A qui Glòria ha cridat?

També hi ha factors de caire discursiu que condicionen la posició del subjecte. Podem trobar desordre quan hi ha un desajustament entre l'estructura sintàctica SVO i l'estructura funcional que s'organitza en tema i rema (Ramos 1998:99). Si el subjecte, que normalment és tema, aporta informació nova, automàticament es converteix en rema i llavors es trasllada a la posició postverbal:

- (4) a. [A Maria]Tema [la va ajudar Gemma] Rema
 b. [A Maria la va ajudar]Predicat [Gemma] Subjecte

A més d'aquests casos, també n'hi ha d'altres que provoquen que el subjecte es trobe en posició postverbal. Si el verb és transitiu el subjecte pot situar-se tant darrere com davant del verb. Ara bé, el SN subjecte sempre, en tots dos casos, necessita anar acompanyat d'un determinant. I amb el mateix exemple que els transitius, trobem els anomenats verbs *intransitius purs* que també necessiten anar determinats.

Per contra, tenim el cas dels inacusatius que es caracteritzen perquè el seu argument té una interpretació semàntica força semblant a la dels objectes dels verbs transitius, tot i que concorden amb el gènere i el nombre del verb, igual que el subjecte. Aquestes característiques tan especials permeten que el subjecte aparega en posició postverbal i que a més, no necessite d'un determinant; el mateix cas s'esdevé amb les passives amb *se*. Val a dir, a més, que aquests subjectes postverbals es pronominalitzen amb el pronom *en*.

- (5) a. Es venen pisos a bon preu = Se'n venen a bon preu (passiva amb *se*)
 b. Arriben més convidats = N'arriben més (Guillem 3;0.0)
 (construcció amb verb inacusatiu)

En resum, en posició preverbal tots els subjectes han de portar determinant però amb els verbs inacusatius i les passives amb *se* el subjecte passa a posició postverbal i açò permet que puguem prescindir del determinant.

2.1.4 Casos que hem eliminat de la nostra anàlisi

Per realitzar el nostre treball hem hagut d'acotar el nostre camp d'estudi. Per aquesta raó, hi ha diversos tipus de construccions que tot i presentar omissió de subjecte no són

interessants per al nostre estudi. Així doncs, tot seguit procedirem a aclarir quines construccions no hem inclòs a l'anàlisi i les raons que han motivat aquesta decisió.

2.1.4.1 Verbs meteorològics

Com hem vist fins ara, tot apunta que les oracions han de tenir necessàriament un subjecte sintàctic, que es pot realitzar lèxicament o no. Tanmateix, hi ha un tipus de verbs que va en contra d'aquest principi: els verbs *meteorològics*. Respecte als subjectes d'aquestes construccions, existeixen dues teories: la primera defensa que les oracions amb verbs meteorològics no tenen subjecte perquè «són incapaços de tenir-ne» (Bel 2002:1093). No obstant això, aquesta teoria entraria en contradicció amb aquelles llengües com l'anglès, que sí que presenten subjecte en aquestes formes: *It's snowing*. Per aquesta raó, s'ha proposat una alternativa a aquesta hipòtesi que defensa l'existència d'un subjecte el·líptic nul que fa que quede buida la posició del subjecte.

Com que els especialistes estan lluny d'arribar a un consens respecte als subjectes d'aquestes construccions nosaltres hem decidit tractar-les com oracions sense subjecte. Per la qual cosa, les hem eliminades de la nostra anàlisi.

2.1.4.2 Oracions no finites

Els infinitius, gerundis i participis, formes que anomenem no finites, es caracteritzen perquè no poden exercir el paper de verb principal. A causa de les seues propietats, aquests tipus de verbs no presenten concordança, llevat del participi que té flexió de gènere i nombre; per aquesta raó no és possible la presència de subjectes explícits.

Si, com hem vist més amunt, el subjecte es caracteritza per concordar amb el verb, és natural que no puguem combinar un SN subjecte amb una forma no finita que no pot manifestar marques de concordança. La conclusió, per tant, a que podem arribar si tenim aquestes evidències és que les oracions amb verb finit no tenen subjecte Ara bé, (Bel 2002) afirma que no és així, sinó que els subjectes es troben implícits en l'oració però que no es poden manifestar i, fins i tot, ens parla que «hi ha una qüestió intuïtiva, de caràcter interpretatiu, que ens indica que els infinitius tenen subjecte» (Bel 2002:1094).

En aquest cas, igual que en l'anterior, hem volgut deixar de banda aquelles construccions problemàtiques que s'allunyen del subjecte prototípic. Per aquesta raó, en aquest treball hem decidit seguir la primera hipòtesi plantejada: els verbs finits no tenen subjecte.

2.1.4.3 Construccions amb el verb *haver-hi*

Hom sap que el verb *haver* en català gaudeix d'una gran varietat de significats i funcions segons el paper que tinga dintre de l'oració: pot ser l'auxiliar d'un verb principal per crear el compost d'aquest: *he cantat*; si precedeix un infinitu introduït per la preposició *de* es converteix en una perífrasi d'obligació: *has d'anar a treballar*; i també pot anar acompanyat del pronom *hi*. Aquesta última construcció del verb *haver* és la que ens interessa en aquest cas, ja que les seues propietats ens han portat a suprimir-lo de la nostra anàlisi.

El pronom *hi* adjuntat al verb *haver* dóna lloc a la formació d'un verb impersonal i transitiu. Açò significa que aquest tipus de construccions no presenten subjecte però sí complement directe i, per tant, implica tractar-les com un SV. A més, cal saber que aquesta forma verbal és invariable, no canvia de nombre, ja que el verb no concorda amb el complement directe, tot i que en el llenguatge col·loquial és molt habitual la concordança: *hi han moltes coses* (Laura 4;0.10).

Donada la complexitat de les construccions amb el verb *haver-hi*, les quals mereixen d'un apartat on se'n puga parlar llargament, hem decidit excloure-les de l'estudi. Aquestes construccions, juntament amb les de *verbs meteorològics* i les oracions finites, no poden tractar-se com formes protípiques de subjecte per la qual cosa, no són rellevants per a aquest treball.

2.1.4.4 Altres casos

Als tres punts anteriors hem esmentat quines formes gramaticals no hem inclòs dintre de la nostra anàlisi. Amb tot, encara hi ha altres formes que trobem en la parla col·loquial i que no les hem considerades vàlides.

Fins ara, podem dir que la teoria chomskiana ens ha quedat clara a l'hora de realitzar l'anàlisi sintàctica d'oracions diguem-ne ideals, però no de la parla real. Així doncs, què passa, quin ha estat el resultat d'aplicar la gramàtica generativa per a l'estudi d'una conversa espontània i col·loquial? En aquesta situació quotidiana hem pogut comprovar que no és gens fàcil posar en pràctica aquestes teories. És cert que sí que hi podem trobar oracions fàcilment analitzables, tanmateix a l'hora de transcriure una conversa hem de tenir en compte diversos factors: d'una banda, és el transcriptor qui ha de determinar les pauses segons el seu criteri, és a dir, els límits entre oracions són difusos i imprecisos. Un altre tret de l'oralitat és la producció de frases incompletes. La parla és

l'expressió del pensament dels parlants per tant, és fàcil trobar frases inacabades, ja que els pensaments no són estàtics i la llengua reflecteix aquesta variabilitat, i molt més si els nostres objectes d'estudi són xiquets menors de 5 anys.

Així doncs, i atenent a les dificultats que hem esmentat, hem tractat d'acotar tota la informació que hi ha transcrita als fitxers. Per tant, cal saber que hem rebutjat tots els casos que presentaven expressions inintel·ligibles, interrompudes, en altres llengües i aquelles que presentaven una sola paraula d'assentiment o de negació. Tampoc hem inclòs les oracions d'imperatiu, les cançons ni les imitacions. Considerem imitació una declaració que reproduïx una producció adulta, ja siga parcial o completa, que no aporte informació nova, i no presente cap tipus d'alteració morfològica (Valian 1991:38). Veiem alguns exemples del que hem esmentat:

- (6) a. un bon "ibrubins" el van "gerenar" com un trosset de "pau".
(Guillem 3;6.11) *inintel·ligible*
- b. me'n vaig a &ca +/.
(Gisela 3;6.28) *interrompuda*
- c. calleu tontos
(Àlvar 2;9.11) *imperativa*
- d. Popeye el marino soy
(Guillem 3;10.28) *cançó en espanyol*

2.2 Anàlisi de dades espontànies

Arribats en aquest punt, podem considerar que ens trobem a la part central del nostre treball. A partir d'aquest moment iniciem el nostre estudi empíric d'anàlisi de dades espontànies amb la finalitat d'aconseguir el nostre objectiu final: comprovar si els xiquets catalanoparlants han adquirit correctament el paràmetre del subjecte nul. Així doncs, i sense més dilacions, passem a explicar la feina realitzada.

En aquest primer apartat de l'estudi de dades espontànies ens hem centrat a calcular quina és la freqüència d'ús de subjectes en els xiquets. L'estudi de la freqüència no és el factor que determinarà si els xiquets saben que la seua llengua és de subjecte nul o pel contrari, exigeix la presència d'aquest. Tanmateix, ens pot acostar a altres fenòmens més determinants que haurem d'explicar.

Seguint l'exemple de Valian (1991), al nostre estudi també dividim les produccions en quatre grups diferenciats segons les edats dels parlants, d'aquesta forma ens serà molt més fàcil la comparació dels nostres resultats amb els de l'anglès; i així, podrem observar «si les diferències entre aquests dos tipus canònics de llengües es reflecteixen en el

llenguatge dels xiquets, o si els xiquets les tracten com dues llengües iguals³» (Valian 1991:35). Si partim de la hipòtesi que totes les llengües de subjecte nul han d'expressar els mateixos trets, els nostres resultats hauran de coincidir, o al menys aproximar-se, a les dades per a l'italià que trobem a Valian (1991).

2.2.1 Prediccions

Com hem esmentat a la introducció, en aquest treball ens basem en la hipòtesi del VEPS, la qual defensa l'adquisició primerenca dels paràmetres, en aquest cas el del subjecte nul. Per aquesta raó, si un xiquet parlant de l'anglès entén que la seua llengua precisa de subjectes i que solament podrà prescindir d'ells en contextos molt específics, el seu percentatge de subjectes haurà de ser molt més elevat que no pas el d'un xiquet catalanoparlant, el qual entén que els subjectes plens són opcionals en aquesta llengua. De la mateixa manera, un xiquet parlant d'anglès no hauria de fer *pro*, ja que no forma part de la seua gramàtica.

2.2.2 Mètode

2.2.2.1 Català

a) Dades dels participants

El material que hem emprat per al nostre estudi prové de la transcripció dels enregistraments de dos xiquets: Guillem i Àlvar; i quatre xiquetes: Jordina, Laura, Júlia i Gisela; tots sis parlants nadius de català. Aquests materials els hem extret de la base de dades CHILDES (Mac Whinney 2002). Hem analitzat tots els fitxers possibles, tot i que la freqüència d'enregistrament dels xiquets no era la mateixa en tots els casos; des dels 2;4.25⁴ fins a l'edat dels quatre anys, o fins que ja no hi ha més gravacions. Els detalls dels fitxers analitzats apareixen a Taula 1:

³ Traducció pròpia.

⁴ Per interpretar l'edat dels subjectes l'ordre dels números és: anys, mesos i dies.

Taula 1: Dades dels fitxers analitzats.

	Fitxers	# fitxers	edat
Laura	lau29.cha – lau48.cha	11	2;5.08 – 4;0.10
Gisela	gis.28.cha – gis50.cha	19	2;4.25 – 4;2.03
Jordina	jor09.cha – jor11.cha	3	2;7.09 – 3;11.12
Júlia	jul205.cha – jul206.cha	2	2;5.08 – 2;6.25
Guillem	gui30a.cha – gui35c.cha gui37.cha – gui48.cha	17	2;5.25 – 3;11.20
Àlvar	alv.29.cha – alv37.cha	8	2;5.13 – 3;1.13

Com que el nostre estudi tracta de demostrar que els nens adquireixen els paràmetres a una edat molt primerenca, també hem analitzat alguns dels interlocutors adults dels nens, que ens han servit de grup de control. Hem analitzat un total de 20 fitxers corresponents a 12 adults diferents. El criteri que vam seguir per a la selecció fou que els adults escollits disposaren d'una quantitat suficientment gran de dades.

b) Procediment

Per dur a terme el nostre treball hem seleccionat, com ja hem explicat en el punt anterior, els fitxers que s'ajustaven a les nostres necessitats. A continuació, hem destriat totes les produccions amb verb i les hem dividides: hem separat aquelles que contenen subjecte explícit de les que presentaven *pro*, i al seu torn, hem diferenciat les oracions simples de les subordinades⁵. D'aquesta manera, tota la informació que ens interessava ha quedat ben diferenciada i ens ha permès realitzar amb molta més facilitat les taules de percentatges.

En aquest estudi, per poder identificar el comportament primerenc en els xiquets hem dividit totes les realitzacions d'aquests en quatre grups d'edat⁶. Aquesta manera de treballar ens permet veure l'evolució que experimenten els usuaris a mesura que van creixent. Així doncs, abans d'entrar al nucli central d'aquest treball, veurem la primera comparació que farem entre xiquets i adults, centrant-nos en el tema tractat: el total de produccions vàlides.

⁵ A l'annex trobareu totes les taules realitzades.

⁶ És interessant saber que existeix una altre mètode per dividir les expressions dels nens, i és a través de la seua MLU (*Mean length of utterance*), és a dir, la llargària mitjana dels enunciats.

Taula 2: Resum dels resultats de percentatges de produccions vàlides dels xiquets⁷

	GRUP I	GRUP II	GRUP III	GRUP IV
Franja d'edat	2;4.25 – 2;7.29	2;8.0 – 2;11.25	3;0.02 – 3;7.16	3;10.0 – 4;2.03
Mitjana	21%	32%	35%	33%

Aquesta taula ens mostra que el primer grup d'edat té el percentatge de produccions vàlides més baix, concretament 11 punts per d'avall del grup que el segueix. En un primer moment potser no considerem rellevant aquesta diferència però si recordem que ens trobem davant d'un estudi amb xiquets aquesta idea canvia, ja que en aquests casos cal tenir present que el factor edat és una variable fonamental –més endavant parlarem dels efectes de maduració–.

Si parem atenció als tres grups següents s'aprecia que el percentatge de produccions vàlides s'estabilitza a poc a poc. Tanmateix, si anem a l'annex i fem una ullada a la taula de percentatges dels adults veurem que la mitjana de les seues realitzacions és del 52%. Aquest fet ens demostra que fins els 4 anys encara hi ha elements de la parla que no ens permeten considerar-la 100% adulta. Ara bé, cal remarcar que en el nostre estudi ens posicionem a favor de la teoria que defensa que el paràmetre del subjecte nul s'adquireix durant els primers estadis de la llengua, tot i que açò no significa que hi haja altres paràmetres que s'establisquen més tardanament, amb la maduració, com és el cas de les passives verbals (Borer and Wexler, 1987).

2.2.2.2 Anglès

Primerament, i abans d'aprofundir en aquest punt, hem de remarcar que tota la informació i les dades de l'anglès que trobem al llarg de tot el nostre treball, les hem extret directament de l'estudi de Valian (1991). El nostre objectiu principal és l'estudi del català però necessitem els resultats de l'anglès per dur a terme la comparació entre ambdues llengües. Per aquesta raó, la informació que hi donarem no serà tan detallada com la del català.

Pel que fa a l'anglès, Valian estudia vint-i-un xiquets (12 xiquetes, i 9 xiquets). En aquest cas, la informació no s'extrau de la base de dades CHILDES sinó que és la pròpia psicòloga qui, amb l'ajuda d'un transcriptor, enregistra els subjectes. A l'article de Valian trobem que els xiquets també es divideixen en quatre grups. No obstant això la ella els ha separat segons la seua l'MLU (*Mean length of utterance*) que és calculada segons Brown's (1973) .

⁷ A la Taula 1 de l'Annex trobareu tota la informació detallada d'aquesta taula i la corresponent als adults.

D'igual manera que hem fet en el català, en aquest estudi també s'han eliminat aquelles produccions inintel·ligibles, interrompudes i aquelles que solament estaven formades per una sola paraula d'assentiment o de negació. Les imitacions i les respostes rutinàries tampoc s'han fet servir. A més d'aquests criteris, l'estudi de Valian (1991) especifica que, a causa de les característiques pròpies de l'anglès, les preguntes i les construccions declaratives s'han inclòs en l'anàlisi. Un altre problema derivat de la gramàtica anglesa i que queda reflectit en aquest estudi és el fet de no saber cert si els xiquets anglesos accepten que les preguntes introduïdes per *Wh-* tenen subjecte o no. Per aquesta raó es van realitzar dos estudis, un que inclou les oracions interrogatives i l'altre que pren com a subjecte un pronom.

2.2.3 Producció total: oracions simples vs subordinades

En aquest punt del nostre treball estudiarem la freqüència d'ús de les oracions simples i subordinades, ja que els dos punts que segueixen prendran aquestes dues construccions com a marc de referència per a l'estudi dels subjectes.

Gràcies a la capacitat sintetitzadora de les oracions subordinades no resulta estrany que aquestes predominen en el llenguatge escrit. Ara bé, passa el mateix amb el llenguatge oral? Podem avançar que no és així. L'espontaneïtat del discurs facilita la presència d'oracions coordinades en detriment de les subordinades; especialment notables és la presència de coordinades unides pel nexse copulatiu *i*.

2.2.3.1 Català

Per veure si els nostres plantejaments respecte a la freqüència d'aquestes construccions són encertats, hem analitzat tots els fixers escollits i hem separat oracions simples de subordinades. Tot seguit, hem realitzat per a cada grup d'edat (també per als adults), una taula com la que presentem a continuació⁸:

⁸ A la Taula 4 de l'annex trobareu les taules completes.

Taula 3: Freqüència d'ús d'oracions simples i subordinades dels xiquets catalanoparlants

		ORACIONS SIMPLES		ORACIONS SUBORDINADES	
		nombre	percentatge	nombre	percentatge
Grup I	edat				
	2; 4.25	26/26	100%	0/26	0%
	2; 5.08	30/30	100%	0/30	0%
	2; 5.08	62/62	100%	0/62	0%
	2; 5.13	34/34	100%	0/34	0%
	2; 5.25	18/19	95%	1/19	5%
	2; 5.29	26/26	100%	0/26	0%
	2; 6.10	26/26	100%	0/26	0%
	2; 6.23	20/22	91%	2/22	9%
	2; 6. 25	27/27	100%	0/27	0%
	2; 6.25	26/26	100%	0/26	0%
	2; 6.25	63/63	100%	0/63	0%
	2; 7.09	22/22	100%	0/22	0%
	2; 7.09	157/165	95%	8/165	5%
	2; 7.16	31/31	100%	0/31	0%
	2; 7. 20	63/65	97%	1/65	2%
	2; 7.25	56/56	100%	0/56	0%
	2; 7.29	28/29	97%	1/29	3%
MITJANA			98%		2%

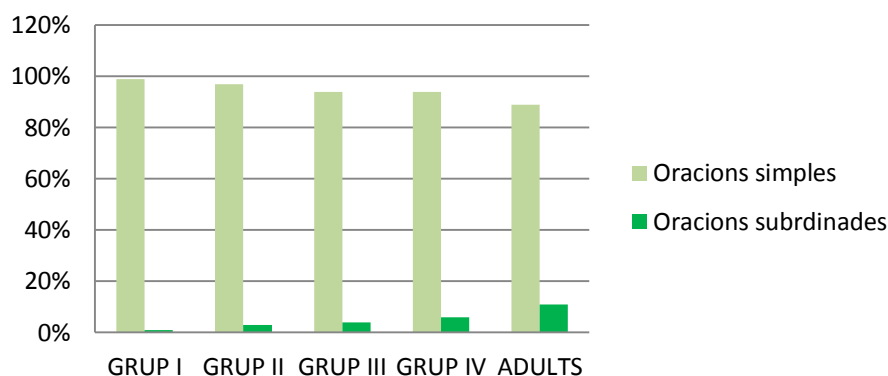
Per obtenir el percentatge d'ús d'ambdues construccions hem introduït al denominador totes les produccions que complien els nostres requisits de validesa i al numerador el tipus de construcció que ens interessava, és a dir, les oracions simples o les subordinades.

Com mostra la taula, la mitjana d'oracions subordinades en nens menors de 3 anys és mínima, solament el 2% de les seues produccions es correspon a aquest tipus de construccions. En aquest primer contacte amb la gramàtica infantil veiem que la diferència entre un tipus d'oració i l'altre és exageradament alta per tant, podem plantejar dues hipòtesis: (1) els nens tenen una gramàtica distinta a la dels adults i per tant, arribarà una edat que començaran a construir oracions subordinades, o (2) vertaderament la tendència general dels catalanoparlants és de formar oracions simples.

Per eixir de dubtes seguirem amb l'anàlisi de la resta de grups. Pel que fa el Grup II, hi ha un 97% de construccions simples respecte d'un 3% de subordinades. El Grup III per la seua banda, descendeix al 96% de simples i augmenta un punt les subordinades i el Grup IV disminueix l'ús d'oracions simples i se situa al 94% mentre que el percentatge de les subordinades s'eleva fins el 6%. Com podem observar, hi ha una certa tendència descendent del percentatge d'oracions simples que provoca un creixement proporcional de les subordinades, tanmateix aquesta disposició és molt lleu. Si volem saber de manera certa quin és el comportament general dels parlants haurem de veure els resultats del grup de

control, que són els següents: 89% oracions simples, 11% oracions subordinades. Així doncs, aquesta seria la gràfica de la freqüència d'ús d'aquestes dues construccions:

Gràfica 1: Comparació de l'ús d'oracions simples i subordinades per part dels xiquets i els adults catalanoparlants.

És cert que, com hem avançat, hi ha un augment de les proposicions subordinades des dels 2;4.25 fins l'edat adulta; ara bé, es tracta d'una tendència molt lleu que pot ser resultat de la maduració de la gramàtica del parlant. Tanmateix, tot i aquestes petites oscil·lacions entre grups, la gràfica mostra una preferència clara per les oracions simples des d'edats molt primerenques. Així doncs, la mitjana de la freqüència d'ús d'aquestes construccions en els quatre grups d'edat és del 96% per a les oracions simples i del 4% per a les subordinades.

En resum, atenent als resultats de la gràfica i de les taules direm que de les dues hipòtesis presentades adés, ens quedem amb la (2): malgrat que els adults fan gairebé el doble de subordinades que els xiquets -pel fet de tenir gramàtiques més madures-, els xiquets presenten un comportament que segueix l'adult, ja que hi ha preferència per l'ús de l'oració simple. Açò ens permet veure que aquest és un tret propi de la llengua.

2.2.3.2 Anglès

Per conèixer els resultats de l'anglès hem extret les dades de l'estudi de Valian (1991). L'autora divideix el seu treball en cinc apartats, que anomena estudis (*Studies*) i les dades corresponents a cadascuna de les construccions que ens interessin es troben dintre d'apartats diferents. Així, totes les dades de les oracions simples són exposades al primer, "*Subject use*"; mentre que les subordinades hi són al quart, "*To, tense and subordinate clauses*".

Per obtenir el percentatge d'ús d'ambdues construccions hem seguit el mateix procediment que amb el català, és a dir, el denominador està format per totes les produccions vàlides mentre que el numerador pel tipus de construcció que tractem en cada moment, això és, les oracions simples o les subordinades. Així doncs, aquests són els resultats d'aplicar la fórmula:

Taula 4: Freqüència d'ús d'oracions simples i subordinades dels xiquets angloparlants.

	ORACIONS SIMPLES		ORACIONS SUBORDINADES	
	Nombre	percentatge	nombre	percentatge
Grup I	426/430	99%	4/430	1%
Grup II	1028/1039	99%	11/1039	1%
Grup III	1923/2000	96%	77/2000	4%
Grup IV	709/749	95%	40/749	5%
Mitjana		97%		3%

Com mostren els resultats de la taula, l'ús de les subordinades també augmenta amb l'edat encara que de manera molt lleu, igual que passa en català. Tanmateix, allò més visible és que, novament, les oracions simples van per davant de les subordinades; tant és així que ambdues llengües coincideixen en la freqüència d'ús: les subordinades suposen el 3% de les produccions mentre que les simples equivalen al 97% restant. Així doncs, si superposàrem la gràfica del català i la de l'anglès veuríem que són pràcticament idèntiques. La coincidència exacta en l'ús de les dues construccions, però, ha estat allò més cridaner. Aquesta correspondència entre llengües de característiques tan diferenciades ens fa pensar que potser, la freqüència d'ús d'oracions simples i subordinades siga un dels principis de la Gramàtica Universal. Així doncs, seria comú a totes les llengües.

Amb tot, si fem un estudi més detingut i parem atenció al nombre de subordinades que produeixen els xiquets observem que hi ha un salt important del Grup II al Grup III i el mateix passa amb les dades del català: 16 subordinades el Grup II i 52 el Grup III. Quin és el motiu d'aquesta diferència? Segons s'explica a (Valian 1991: 67) les dades donades per a l'anglès poden suggerir qualsevol d'aquestes dues opcions: d'una banda, podem pensar que els xiquets del Grup I ja tenen coneixement de les subordinades, per tant el seu ús és genuí; o d'una altra, que aquest coneixement es retarda fins al Grup III, és a dir, que no és fins arribar a l'edat dels 3 anys que els xiquets comencen a produir subordinades de manera conscient.

Valian, però, no està d'acord amb aquest plantejament i considera que la producció baixa de subordinades en els dos primers grups és conseqüència de la complexitat de l'estructura. Les clàusules subordinades demanen d'un coneixement de les conjuncions subordinants individuals i de la incrustació d'una clàusula dintre de l'altra. Per tant, les subordinades augmenten a mesura que els xiquets poden manejar frases més llargues i complexes. Així doncs, ens quedem amb la primera interpretació que defensa que els primers usos de subordinades per part dels xiquets són genuïnes.

2.2.4 L'ús del subjecte

Tot seguit, estudiarem l'ús dels subjectes, primer en oracions simples i en subordinades després. L'objectiu d'aquest estudi és veure en quins casos els xiquets produeixen subjectes i en quins no, i d'aquesta manera saber si han establert correctament el paràmetre del subjecte nul. Per aconseguir aquest objectiu hem realitzat un estudi comparat entre les nostres dades del català i les donades per Valian (1991) per a l'anglès. Així doncs, amb aquesta comparança allò que fem és presentar dues llengües de característiques ben diferenciades per veure si, vertaderament, cada parlant nadiu adquireix els trets propis de la seua llengua. Per aquesta raó, el comportament dels xiquets catalanoparlants i dels anglòfons, respecte a l'ús dels subjectes, ha de ser divergent.

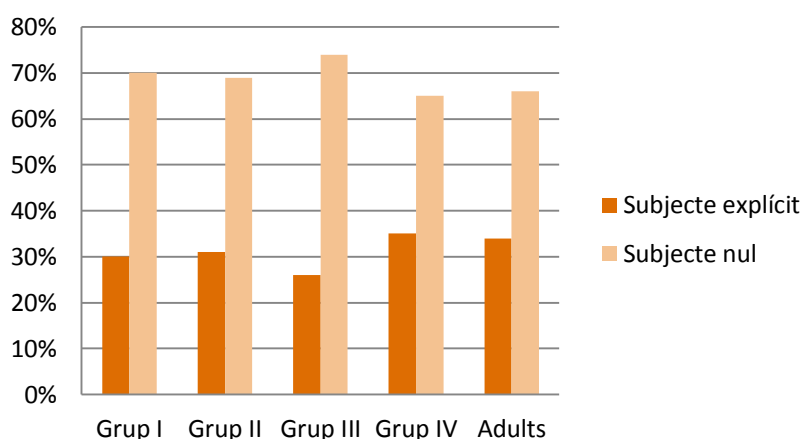
2.2.4.1 El subjecte en oracions simples. Comparació català- anglès.

Una vegada coneixem la freqüència d'ús de les oracions simples i subordinades en la parla espontània, passarem a estudiar l'ús dels subjectes en ambdues construccions i veurem quin és el comportament de les dues llengües estudiades. A més, també veurem les coincidències o, més bé, divergències entre aquestes i tractarem d'explicar el seu origen.

a) Català

El denominador per a calcular l'ús del subjecte en aquestes construccions està constituït per totes les oracions simples que hi hem trobat en l'anàlisi dels fitxers. El numerador, per la seua part, està format per les oracions amb subjecte explícit, d'una banda i per les de subjecte nul, de l'altra. Així doncs, tot seguit presentem els resultats de l'anàlisi en forma de gràfica:

Gràfica 2: Producció de subjectes nuls i explícits en oracions simples del català.

Amb l'observació d'aquesta gràfica podem extraure informacions diverses: en primer lloc, allò més cridaner i, pel que respecta al nostre estudi, més important és el fet que la freqüència d'ús dels subjectes, tant explícits com nuls, és pràcticament invariable des dels 2 anys i mig fins l'edat adulta. Açò significa que en les oracions simples els xiquets tenen comportament adult des d'una edat molt primerenca, per tant, podem extraure una primera dada: la freqüència d'ús de subjectes en les oracions simples del català es troba al voltant del 30% quan el subjecte és explícit i del 70% quan es tracta d'un *pro*.

La literatura ens diu que el català, així com l'italià i l'espanyol, és una llengua de subjecte nul, ja que les seues característiques internes li permeten eliminar-lo en diferents contextos, i si observem la gràfica anterior podem afirmar que no es de bades aquesta etiqueta. Si ens fixem, podem veure que els xiquets del Grup I, els més menuts, ja produeixen un percentatge molt més elevat de subjectes nuls que no pas d'explícits i aquest fenomen, en compte d'anar en detriment –com veurem en l'anglès– es manté fins a l'edat adulta. Per tant, podem dir que la tendència natural dels catalanoparlants és d'executar oracions sense subjecte. És més, si volem reafirmar que el català és una llengua de subjecte nul, podem comparar els nostres resultats amb els de l'italià que també es recullen a l'article de Valian (1991) i veurem que coincideixen perfectament: solament s'empra el subjecte explícit en un 30% dels casos en ambdues llengües.

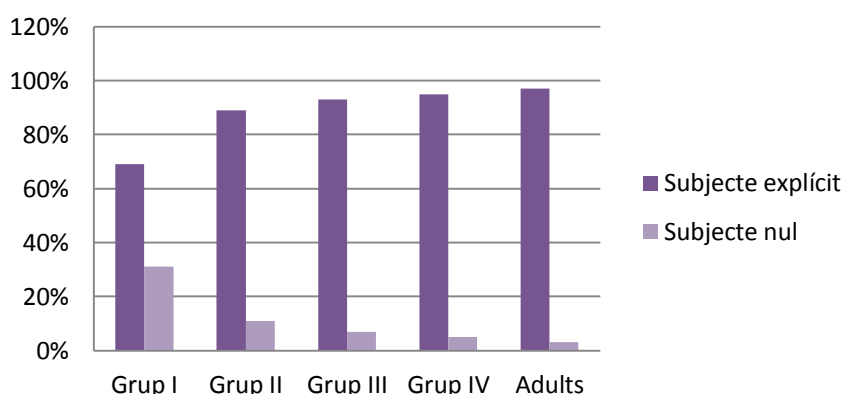
En resum, d'aquest primer estudi podem extraure la conclusió que els xiquets catalans sí que han adquirit correctament el paràmetre del subjecte nul, al menys pel que fa a les oracions simples, ja que el comportament dels quatre grups d'edat és pràcticament invariable respecte del dels adults.

b) Anglès

Abans d'exposar els resultats de l'anglès farem alguns aclariments: en primer lloc, cal destacar que per a les dades de l'anglès Virginia Valian té en compte diversos factors. Així, estudia d'una banda l'ús dels subjectes en general i d'una altra, l'ús dels subjectes pronominals. Al seu torn, dintre d'aquest estudi dels subjectes pronominals primer treballa amb la totalitat d'aquests i després elimina les oracions interrogatives.

És important tenir presents totes aquestes dades perquè en el nostre estudi solament ens centrem en l'ús dels subjectes en general, no distingim entre pronoms i altres formes de subjecte. Per aquesta raó, a partir dels percentatges d'ús de subjectes que trobem a Valian (1991:44), del total de produccions vàlides que es mostren a la Taula 1 del mateix i del total de subordinades que apareixen al quart apartat d'aquest estudi; hem calculat el nombre d'oracions simples amb subjecte i sense que hi ha en anglès. D'aquesta manera, ens ha resultat molt més fàcil comparar les dades d'ambdues llengües, ja que estan agrupades segons el mateixos criteris.

Gràfica 3: Producció de subjectes nuls i explícits en oracions simples de l'anglès.

La Gràfica 3 mostra la mitjana d'ús del subjecte per a cada grup de l'anglès. El primer mostra una mitjana del 69%, percentatge que considerem força baix si tenim en compte que l'anglès és una llengua que no admet l'omissió de subjectes. Tanmateix, si seguim amb la resta de grups, observem que l'ús del subjecte experimenta un ascens considerable al Grup II que se situa en un 89%, i que després segueix augmentant fins pràcticament el 100% en els grups restants: Grup III 93%, Grup IV 95% i finalment, els adults fan ús del subjecte en

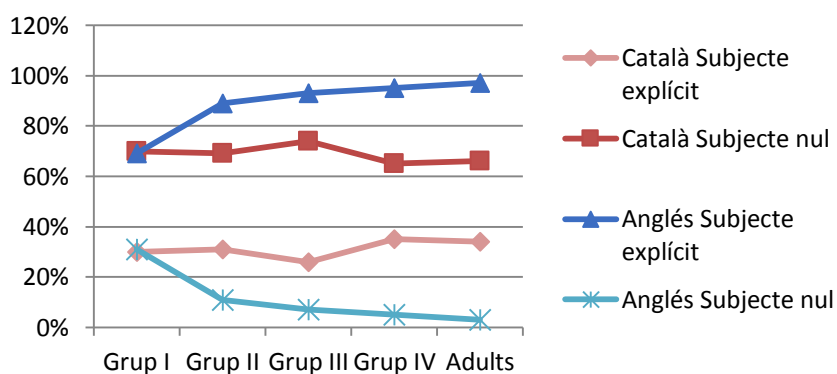
el 97% dels casos, en paraules de la mateixa lingüista Virginia Valian direm que «*parents are very consistent in using subjects*» (Valian 1991:46).

Així doncs, aquestes dades ens mostren que en anglés l'ús dels subjectes augmenta amb l'edat. No obstant això, què passa amb el Grup I? Veiem que l'omissió de subjectes és molt marcada (31%). Quin és el motiu d'aquesta ommissió? Si hom pren aquestes dades del Grup I, pot pensar, d'acord amb Hyams (1986), que vertaderament els xiquets anglesos estableixen malament el paràmetre del subjecte nul i que amb els anys el corregeixen. Amb tot, com que nosaltres no estem d'acord amb aquesta afirmació sinó que defensem la hipòtesi del VEPS, esperarem a l'estudi de les oracions subordinades per extraure'n una conclusió definitiva, ja que si la hipòtesi de Hyams és encertada els xiquets anglesos hauran de presentar un percentatge elevat d'omissió de subjecte en les clàusules subordinades.

c) Reflexió

Les dades que extraïem de la comparació entre el català i l'anglès ens mostren que els xiquets parlants de català es comporten de manera molt diferent dels que ho fan en anglés respecte a l'ús dels subjectes. Els primers compleixen les expectatives esperades per una llengua romànica de subjecte nul, ja que solament el 30% de les seues expressions contenen subjecte explícit. Pel contrari, els xiquets parlants d'anglès inclouen els subjectes en la majoria de les seues oracions, l'utilitzen més del doble de vegades que els catalans: 89% en front del 30% dels catalans. Així doncs, la gràfica de l'ús dels subjectes en les dues llengües estudiades quedaria de la següent manera:

Gràfica 4: Comparació de les produccions de subjectes en oracions simples, entre xiquets i adults catalans i anglesos.

La gràfica mostra clarament la tendència de les dues llengües. En primer lloc, observem que d'acord amb les característiques pròpies de cada llengua, el català fa ús del subjecte nul moltes més vegades que de l'explícit. Al contrari, l'anglès utilitza molt més els subjectes explícits que no pas els nuls. A més a més, també observem que, mentre que en anglès els subjectes explícits augmenten amb l'edat i l'omissió disminueix; en català utilitzar tant el subjecte nul com l'explícit és invariable dintre d'aquest període d'estudi. Com hem avançat en l'apartat anterior, la tendència de l'anglès a disminuir els subjectes nuls és qüestió de l'edat, tanmateix aquest tema el reprendrem al següent punt quan treballem les oracions subordinades.

En resum, els xiquets catalans i els americans a edats més o menys comparables i amb nivells lingüístics semblants, mostren un ús diferent del subjecte, a diferents graus. Aquesta tendència ve marcada des de els primers estadis, és a dir, els xiquets segueixen el mateix esquema que els adults de la seua pròpia llengua; tot i que els xiquets anglesos del Grup I presenten una certa anomalia. No obstant això, aquest cas concret el reprendrem al següent punt amb l'estudi de les subordinades.

2.2.4.2 El subjecte en oracions subordinades. Comparació català- anglès

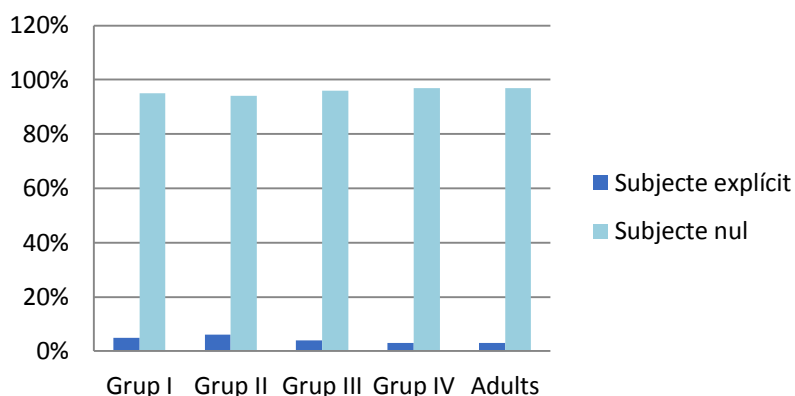
Finalment, hem arribat a l'últim punt d'anàlisi d'aquest treball. Amb l'estudi de les subordinades obtindrem les últimes dades que ens permetran arribar a la conclusió final.

a) Català

Al punt 2.3 hem vist que l'ús d'oracions subordinades, pel que fa a les dades espontànies, és molt inferior al de simples. Solament el 3% de les produccions totals dels parlants es correspon a aquest tipus d'oracions. Així doncs, partint d'aquesta informació, ens centrarem en estudiar l'ús dels subjectes en les clàusules subordinades.

Per obtenir el percentatge d'ús del subjecte hem considerat com a denominador totes les oracions subordinades que hi hem trobat i com a numerador, primer, aquelles que tenien subjecte explícit, i després les que presentaven ommissió de subjecte. Els resultats d'aplicar aquesta fórmula han estat els següents:

Gràfica 5: Producció de subjectes nuls i explícits en oracions subordinades del català.

Aquesta gràfica mostra clarament el predomini absolut del subjectes nuls respecte de l'explícit. Com hem vist al punt anterior, la freqüència d'ús de subordinades augmenta a mesura que els xiquets maduren, tanmateix açò no afecta a l'ús dels subjectes, és a dir, el creixement és proporcional. Açò significa que tot i que els més menuts produïsquen menys subordinades que el grup de major edat, la freqüència d'ús dels subjectes és pràcticament invariable a totes les edats. La taula de percentatges que presentem a continuació ens permet veure-hi els valors de manera més clara:

Taula 5: Ús dels subjectes en les oracions subordinades dels xiquets catalanoparlants.

	Subjecte explícit	Subjecte nul
Grup I	5%	95%
Grup II	6%	94%
Grup III	4%	96%
Grup IV	3%	97%
Adults	3%	97%

A la taula X trobem que dintre de l'estabilitat d'ús dels dos tipus de subjectes, sí que hi ha un descens dels subjectes explícit. Els dos primers grups, els de menor edat, mostren els percentatges més elevats en l'ús de subjectes explícits: 5% i 6% respectivament. Aquest ús disminueix a mesura que augmenta l'edat dels xiquets fins que se situa en el 3% al Grup IV, el qual coincideix amb el percentatge dels adults. Pel que fa a la presència d'omissió de subjectes, veiem que sofreix la tendència inversa de l'explícit, és a dir, augmenta a mesura que ho fa l'edat dels parlants.

Amb les dades recollides i presentades en aquest apartat, reafirmem que el català mostra el comportament esperat en una llengua romànica *pro-drop* (de subjecte nul), atés

que l'omissió de subjectes és molt més freqüent que no pas la seua expressió en la frase. Aquest patró ja l'hem vista amb l'estudi de les oracions simples (31% de subjectes explícits 69% de nuls) i ara es repeteix amb les subordinades. I, així com el comportament dels catalanoparlants és pràcticament estàtic en l'ús dels subjectes de les oracions simples, passa el mateix amb les subordinades.

Tot i amb això, observem que encara que el comportament dels parlants és semblant en ambdues construccions (simples i subordinades), hi ha una dada que cal ressaltar: respecte a la caiguda del subjecte en l'oració, les dades ens diuen que el percentatge d'omissió en les subordinades és pràcticament total (96%) mentre que en les simples és inferior (69%). Per què passa això? Considerem que aquest fenomen ve donat per les característiques pròpies de la llengua. És a dir, el català és una llengua de *pro-drop* i per aquesta raó l'ometrà tantes vegades com siga necessari. Dit d'una altra manera, els subjectes hi apareixen explícits si «són necessaris per establir un contrast entre persones, indicar un canvi de referents, evitar redundància o ambigüitat, o emfatitzar el subjecte de l'oració o marcar-lo com tòpic». (Ruiz-Sánchez 2013:1)

Per aquesta raó, podem entendre que l'omissió del subjecte siga major en les oracions subordinades, ja que el context de l'oració dóna més informació que en el cas de les simples i aquest és un fet favorable per a la caiguda del subjecte.

En resum, les dades de l'ús del subjecte, tant nul com explícit, en les oracions subordinades ens mostren que la freqüència donada pel grup de menor edat és molt pròxima a l'adulta, tot i que no és fins al Grup IV que trobem els mateixos percentatges que en adults. Tanmateix, l'ús i caiguda de subjectes a les oracions subordinades del català és molt constant al llarg dels anys.

b) Anglès

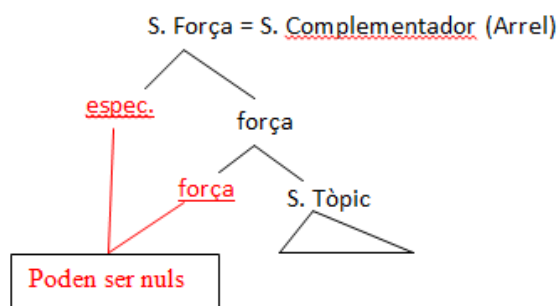
Al punt 2.3 hem vist que la freqüència d'ús de les oracions simples i subordinades en anglès i català coincideix perfectament, ja que totes produeixen un 3% d'oracions subordinades enfront del 97% de simples. Tot i aquesta coincidència, allò interessant és que, segons les dades de Valian (1991), el 100% de les oracions subordinades produïdes pels xiquets angloparlants presentaven subjecte. Aquesta és una dada important i que cal tenir present. El fet que no trobem omissió de subjecte en aquestes construccions suggereix que els subjectes nuls en anglès i català tenen causes diferents. Si no fóra així, és a dir, si

tingueren el mateix comportament, trobaríem subjectes nuls en anglés igual que els trobem en les gramàtiques adultes de les llengües romàniques *pro-drop*, i açò inclou les oracions subordinades. Per tant, les dades de la producció de subjectes en oracions subordinades que es recullen a Valian (1991) entren dintre de la definició de llengües que no són de subjecte nul, com és el cas de l'anglés.

És clar que una llengua de subjecte nul admet la caiguda de subjecte tant en oracions subordinades com no subordinades i a més, el seu ús és molt més freqüent que no pas el del subjecte explícit. Per la seua banda, les llengües que precisen de subjecte, és d'entendre que el necessiten sempre. Per aquesta raó, quin és el motiu pel qual els xiquets que aprenen anglés elideixen subjectes en oracions simples i no en les subordinades? Si parem atenció a les dades que mostrem dalt queda clar que l'omissió de subjecte va lligada a la seua posició. Diversos estudiosos han tractat aquest tema, entre ells el lingüista italià Luigi Rizzi (2002). Aquest autor, al seu estudi defensa que en produccions primerenques, els nens tendeixen a ometre subjectes fins i tot quan la llengua no és de subjecte nul. A més, afirma que «subject omission is strongly sensitive to the structural position of the subject, a property which would be totally unexpected under a generalized strategy of deletion of pronouns and other functional element» (Rizzi 2002:4). Per tant, podem afirmar que la posició és clau per a determinar la presència o ommissió del subjecte.

Així doncs, ara que veiem reforçada la teoria segons la qual l'omissió del subjecte en anglés sí que va lligada a la seua posició –tal com havíem plantejat més amunt– explicarem el motiu pel qual es produeix aquest fenomen: és cert que hi ha registres de l'anglés adult que admeten l'omissió de subjecte, especialment de la primera persona del singular, per la qual cosa els xiquets també ometran subjectes en aquests contextos «proporcionant evidència d'una visió de continuïtat del llenguatge de nens i adults» (Guasti 2002:183). No obstant això, la causa principal de l'omissió és que el subjecte es trobe situat a la posició d'especificador del sintagma arrel, categoria més elevada, la qual cosa permet la seua ommissió. Aquest fenomen es coneix amb el nom de “privilegi de l'arrel” i permet que l'especificador i el nucli siguin nuls.

Figura 1: Arbre sintàctic que mostra la caiguda de l'especificador i el nucli del sintagma arrel.

Llavors, per què no trobem subjectes nuls en oracions subordinades? Doncs, si tenim present que la caiguda de subjecte és conseqüència de trobar-se aquest a la posició d'especificador de l'arrel, mai podrem trobar subjectes nuls en les oracions subordinades (en anglès), ja que en aquest cas el subjecte no es troba en posició de privilegi de l'arrel; hi ha altres categories per damunt del subjecte subordinat. Aquesta teoria, per tant, coincideix amb les dades empíriques presentades per Valian (1991) i que nosaltres hem reproduït en aquest apartat del nostre treball.

En resum, aquestes dades reafirmen el que defensàvem al punt anterior: que els xiquets anglesos presenten subjectes nuls no és perquè han establert malament el paràmetre, ja que si fóra d'aquesta manera, també trobaríem caiguda de subjecte en les oracions subordinades. Per tant, açò demostra que la caiguda del subjecte en anglès durant els primers estadis de la llengua és conseqüència de la seua posició: en oracions simples el subjecte es troba a la posició del privilegi de l'arrel, que afavoreix l'elisió, mentre que en les subordinades hi és dintre de l'oració, la qual cosa no permet que caiga.

c) Reflexió

Els resultats extrets de comparar les subordinades de l'anglès i del català ens mostren, en primer lloc, que la freqüència d'ús de les subordinades en ambdues llengües és la mateixa. El fet que aquest resultat es donen en llengües de característiques tan diferents ens indueix a creure que possiblement aquesta freqüència d'ús siga un principi de la GU i doncs, comú a totes les llengües; tanmateix per afirmar-ho s'hauria de fer un estudi profund que incloguera, d'una banda, l'ús d'aquestes llengües en altres contextos i d'una altra, que estudiara altres llengües per comprovar si aquesta freqüència es manté.

Amb l'estudi dels subjectes de les oracions subordinades hem vist que els xiquets que aprenen català fan un ús molt més freqüent dels subjectes nuls que no pas dels explícits. Aquest tret, però, no és exclusiu dels xiquets sinó que es manté constant amb els anys. És cert que l'ús de les subordinades augmenta a mesura que creixem, tanmateix la freqüència d'ús dels subjectes és sempre la mateixa. A més a més, també hem vist que a les oracions subordinades es dona amb més freqüència l'omissió del subjecte, ja que aquest és un entorn que afavoreix la seua caiguda. No obstant això, aquesta ommissió no la trobem a les subordinades de l'anglès. Les dades de l'anglès, per tant, xoquen amb la teoria del restabliment de paràmetres de Hyams, ja que si el paràmetre del subjecte nul s'establira malament l'hauríem de trobar també en oracions subordinades. Així, la idea d'un paràmetre mal establert és problemàtica. No hi ha evidències que açò s'esdevinga amb altres, és més, l'evidència ens porta a suggerir que els paràmetres es fixen de manera molt primerenca en el desenvolupament del llenguatge (Wexler 1998).

L'ús del subjecte en totes les construccions subordinades atestades per Valian mostren que l'omissió del subjecte en oracions simples és conseqüència de la seua posició a l'especificador de l'arrel; i així ho defensa el lingüista italià Luigi Rizzi a Rizzi (2002). És més, aquesta autor va més enllà i afirma que:

The persistency of the phenomenon [omissió de subjectes] throughout the third year of life is not at all a peculiarity of this particular child: it appears to be the general case in the acquisition of Non-Null Subject Languages. Early subject drop thus appears to be a kind of developmental universal. (Rizzi 2002:5)

3. CONCLUSIÓ

Els xiquets catalanoparlant menors de 5 anys, han fixat correctament el paràmetre del subjecte nul?

A partir d'aquesta qüestió hem dut a terme el nostre estudi de l'adquisició del subjecte nul en català. Aquest partia de la hipòtesi del VEPS (Very Early Parameters Settings), la qual defensa l'establiment primerenc dels paràmetres en el llenguatge infantil. Segons Gavarró i Cabré-Sans (2009), és comunament acceptat que els xiquets fixen els paràmetres del llenguatge al qual estan exposats durant una etapa molt primerenca de desenvolupament. Per la qual cosa, la nostra hipòtesi de partida defensa que els xiquets catalanoparlants han establert i adquirit correctament el paràmetre del subjecte nul en català i per tant, no hi trobarem diferències entre la gramàtica adulta i la infantil

A més d'estudiar l'adquisició del paràmetre del subjecte nul en català, també ens hem interessat per les dades de l'anglès que trobem a Valian (1991). La nostra intenció a l'hora d'introduir aquestes dades era poder contrastar els resultats de dues llengües de característiques diferents. I d'aquesta manera, aportar dades empíriques que recolzen la nostra hipòtesi, ja que els resultats d'ambdues llengües, pel que fa al comportament del xiquets en l'ús dels subjectes, han de ser diferents.

Per extraure les conclusions adients, hem dividit el nostre estudi de dades espontànies en tres apartats fonamentals: primerament, hem volgut fer una visió global de la situació d'ambdues llengües, açò suposava l'estudi de la freqüència d'ús d'oracions simples i subordinades. En segon lloc, ens hem endinsat en l'anàlisi dels subjectes nuls i explícits en oracions simples, per als xiquets aprenents de les dues llengües; i per últim, ens hem centrat en les oracions subordinades. En aquest cas, hem seguit el mateix procediment d'anàlisi que amb les oracions simples.

Pel que fa a la freqüència d'ús de les oracions simples i subordinades les dades dels parlants de català i anglès coincideixen. Les dues llengües presenten un percentatge de subordinades molt baix respecte del d'oracions simples: 3% vs 97%. Aquest fet, com hem esmentat en el seu moment, ens ha portat a la conclusió que podríem trobar-nos davant d'un possible principi universal. Ara bé, malgrat el percentatge tan baix de subordinades que hi existeix, les dades ens mostren que el seu ús augmenta amb l'edat, tant en anglès com en català. Aquest fet ens porta a la conclusió, seguint la idea de Valian (1991), que l'ús de les subordinades augmenta a mesura que la gramàtica dels xiquets madura i els permet realitzar construccions més complexes.

Resumint, pel que fa a la freqüència d'ús de les oracions simples i subordinades podem dir que, tot i que augmenta fins l'edat adulta, aquest creixement no és molt pronunciat. Açò ens permet dir que en ambdues llengües el comportament dels xiquets i dels adults és força semblant.

Respecte a l'ús dels subjectes en les oracions simples del català, hem vist que els xiquets mostren el comportament que esperem en una llengua de subjecte nul com la seua, atés que les dades ens mostren un ús molt més freqüent de *pro* (70%) que no pas de subjectes explícit (30%). Per la seua banda, les dades de l'anglès reflecteixen una realitat completament distinta a la del català –fet que encaixa amb els nostre plantejament principal– i ens presenten 89% de subjecte explícit en front del 11% de subjectes nuls. En

el cas del català, hem pogut apreciar que el comportament dels xiquets és força constant i semblant al dels adults, tanmateix el grup de major edat, el Grup IV, té el percentatge més semblant a l'adult: 35% de subjectes explícits i 65% de nuls; mentre que els adults presenten un 34% i 66% respectivament. Pel que fa a l'anglès, hi ha més diferència, ja que els xiquets més xicotets produeixen un percentatge de subjectes nuls força elevat. No obstant això, les dades del Grup IV (95% subjectes explícits, 5% nuls), igual que passa amb el català, són molt pròxims als adults: 97% d'explícits i 3% de nuls.

En resum, pel que fa a l'ús dels subjectes en les oracions simples podem dir que tant els xiquets catalans com els anglesos, quan arriben a l'edat de 4 anys ja presenten una gramàtica adulta. Encara que hi existeixen algunes oscil·lacions entre els diferents grups d'edat dels xiquets i els adults, aquestes s'estabilitzen als 4 anys.

L'últim punt d'aquest treball l'hem dedicat a l'estudi dels subjectes en les oracions subordinades. En el cas del català, les dades ens mostren que l'omissió del subjecte en aquest tipus de construccions és molt més freqüent que en les simples, ja que solament el 4% d'aquestes produccions presenten subjectes explícits. En aquest cas, igual que hem vist amb les oracions simples, el comportament dels xiquets que aprenen català és molt semblant a l'adult, tanmateix el Grup IV coincideix en els percentatges d'ús dels adults: 3% subjectes plens i 97% subjectes nuls. Així doncs, amb totes les dades recollides i analitzades, podem dir que els xiquets catalanoparlants sí que han fixat correctament el paràmetre del subjecte nul des de l'estadi de les dues paraules i així es confirma la nostra hipòtesi de partida que, com ja hem esmentat, segueix la hipòtesi del VEPS.

Les dades de l'anglès, per la seua banda, requereixen d'aprofundir una mica més, ja que les oracions simples presenten un percentatge d'omissió de subjecte que no trobem en les subordinades, de fet, no hi ha subjectes nuls a les oracions subordinades de l'anglès. Aquest fenomen és el que portà la lingüista Nina Hyams a formular la seua primera *Hipòtesi del pro*, la qual defèn que els xiquets que aprenen anglès estableixen malament el paràmetre del subjecte nul i després el corregeixen. No obstant això, el fet que no trobem subjectes nuls a les oracions subordinades ens indica que la seua caiguda en les simples és conseqüència de la posició del subjecte.

Segons defensa Guasti (2002), els subjectes nuls primerencs d'aquestes llengües tenen les seues pròpies propietats estructurals que els permet distingir-los dels subjectes nuls de les llengües *pro-drop*. Els subjectes nuls de llengües com l'anglès, el francès o el

danés, no poden ser modelats després – com defensa Hyams –, ja que aquest fet entra en contradicció amb el *principi del subconjunt*⁹ perquè els adults de les seues respectives llengües no produeixen subjectes nuls. Per tant, aquests subjectes

són l'expressió d'un mecanisme governat per regles la font de les quals és la GU: a saber, el truncament de clàusules¹⁰. [...] Els xiquets agafen opcions que la UG posa a la seua disposició ¹¹(Guasi 2002:183).

Així doncs, arribem a la conclusió que l'omissió de subjecte en anglés és conseqüència (1) de les característiques pròpies de la GU que (2) permeten que les categories que ocupen la posició d'especificador de l'arrel estiguen «subjectes a la concessió de llicències que no són exclusives del llenguatge infantil¹²» (Guasti 2002:183) i que permeten la caiguda del subjecte, fins i tot en registres col·loquials de l'anglès adult.

A tall de conclusió, direm que les dades presentades en aquest treball confirmen de manera satisfactòria la nostra hipòtesi de partida i les nostres prediccions. Així doncs, direm que els xiquets catalans han establert correctament el paràmetre del subjecte nul abans de l'edat de 5 anys, com hem pogut veure al llarg de l'anàlisi. Per la seua banda, els resultats de les oracions subordinades de l'anglès ens han permès confirmar que els xiquets anglesos també estableixen correctament el paràmetre del subjecte en aquest mateix període, ja que l'ús dels subjectes és completament distint entre els xiquets catalanoparlants i els angloparlants però coincideix amb les dades dels adults de les seues respectives llengües.

⁹ Aquest principi defensa que els xiquets no poden restablir un paràmetre a partir d'evidència negativa, és a dir, si els adults no produeixen subjectes nuls els xiquets no poden haver establert el paràmetre en aquest punt.

¹⁰ Per a més informació consulteu Rizzi (1993) i Guasti (2002).

¹¹ Traducció pròpia.

¹² Traducció pròpia.

BIBLIOGRAFIA

- Bel, A. (2002). Les funcions sintàctiques. En *Gramàtica del català contemporani* (Vol. 2, pp. 1086-1097). Barcelona: Empúries.
- Borer, H., i Wexler, K. (1987). The maturation of syntax. En T. Roeper & E. Williams (eds.), *Parameter setting* (pp. 123-172). Dorecht: Reidel.
- Chomsky, N. (1986). *Knowledge of Language. Its nature, origin and use*. Nova York: Pantheon.
- Gavarró, A. i Cabré-Sans, Y. (2009). Subjects, verb classes and word order in child Catalan. *Hispanic Child Languages: Typical and impaired development*, 50, pp. 175-194.
- Gavarró, A., Mata, M., i Ribera, E. (2006). L'omissió dels clítics d'objecte i partitius en el català infantil: dades espontànies. *Revista d'Estudis Catalans*, 5, pp. 27-44.
- Guasti, M. (2002). *Language acquisition: The Growth of Grammar*. MA: Massachusetts Institute of Technology. Recuperat de:
[http://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GS272/Guasti%20\(2002\).%20Language%20Acquisition.%20The%20Growth%20of%20Grammar.pdf](http://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GS272/Guasti%20(2002).%20Language%20Acquisition.%20The%20Growth%20of%20Grammar.pdf)
- Hyams, N. (1986). *Language acquisition and the theory of paràmetres*. Dorecht: Reidel.
- Hyams, N. (1992). A Reanalysis of Null Subjects in Child Language. En Weissenborn *et al* (eds.), *Theoretical Issues in Language Acquisition* (pp. 249-263). Nova Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Mac Whinney, B. (2000). *The CHILDES-project: tolls for analysing talk*. Tercera edició. Hillsdale: Erlbaum.
- Parramon, X. (2009). *The acquisition of actional pasives in catalan* (Tesi doctoral del programa de Ciència Cognitiva i Llenguatge, Universitat Autònoma de Barcelona). Recuperat de:
<http://filcat.uab.cat/clt/publicacions/tesis/pdf/THE%20ACQUISITION%20OF%20ACTIONAL%20PASSIVES%20IN%20CATALAN.pdf>
- Picallo, C. (2004). El Programa Minimista en la Teoria de Principis i Paràmetres. *Caplletra*, 37, 9-34.
- Ramos, J.R. (1998). *Introducció a la sintaxi*. València: Tàndem Edicions.
- Rizzi, L. (2002). *On the grammatical basis of language development: a case study*. De Universitat de Siena. Recuperat de:
http://www.biolinguistics.uqam.ca/Rizzi_2002.pdf
- Ruiz-Sánchez, C. (2013). *“Yo a mí me parece”: la gramaticalización de “yo” como marcador de discurso en el español coloquial*. Somerville, MA: Cascadilla

Proceedings Project. Recuperat de:
<http://www.lingref.com/cpp/wss/6/paper2851.pdf>

- Valian, V. (1990). Null subjects: A problem for parameter setting models of language acquisition. *Cognition*, 35, pp. 105-122
- Valian, V. (1991). Syntactic subjects in the early speech of American and Italian children. *Cognition*, 40, pp. 21-81.
- Wexler, K. (1991). Optional infinitives, head movement an economy of derivation. En M.Rothweiler (eds.) *Verb movement*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wexler, K. (1998). Very early parameter settings and the unique checking constraint: A new explanation for the optional infinitive stage. *Lingua*, 106, pp. 23-79.

ANNEX

1. DADES DEL CATALÀ

1.1 Taules:

Taula1: Produccions vàlides dels xiquets separades per grups d'edat.

	Edat	Xiquet/a	Total de produccions	Produccions vàlides	Percentatge de produccions vàlides
Grup I	2; 4.25	Gisela	339	26	8%
	2; 5.08	Laura	522	30	6%
	2; 5.08	Júlia	213	62	29%
	2; 5.13	Àlvar	114	34	30%
	2; 5.25	Guillem	143	19	13%
	2; 5.29	Guillem	181	26	14%
	2; 6.10	Guillem	150	26	17%
	2; 6.23	Gisela	84	22	26%
	2; 6. 25	Laura	177	27	15%
	2; 6.25	Àlvar	151	26	17%
	2; 6.25	Júlia	216	63	29%
	2; 7.09	Guillem	169	22	13%
	2; 7.09	Jordina	493	165	34%
	2; 7.16	Àlvar	115	31	27%
	2; 7. 20	Laura	498	65	13%
	2; 7.25	Guillem	221	56	25%
	2; 7.29	Àlvar	70	29	41%
Grup II	2; 8.0	Gisela	567	154	27%
	2; 8. 30	Laura	512	111	22%
	2; 9.08	Guillem	258	57	22%
	2; 9.11	Àlvar	31	17	55%
	2; 9.16	Gisela	305	97	32%
	2; 9.18	Jordina	198	71	36%
	2; 10.03	Guillem	56	21	38%
	2; 11.0	Gisela	241	80	33%
	2; 11.05	Guillem	104	26	25%
	2; 11.13	Àlvar	72	33	46%
	2; 11. 17	Laura	563	98	17%
	2; 11.21	Guillem	130	45	35%
	2; 11.25	Guillem	181	56	31%
Grup III	3; 0.02	Laura	646	196	30%
	3; 0.13	Àlvar	99	26	26%
	3; 0.29	Gisela	46	22	48%
	3; 1.13	Àlvar	33	19	58%
	3; 1.18	Guillem	175	57	33%
	3; 3.19	Guillem	171	39	23%
	3; 3.21	Laura	404	142	35%
	3; 4.19	Guillem	182	69	38%
	3; 5.13	Laura	569	153	27%
	3; 5.15	Gisela	218	68	31%

	3; 6.18	Gisela	685	300	44%
	3; 6.11	Guillem	230	70	30%
	3; 7. 16	Guillem	105	30	29%
Grup IV	3; 10.0	Laura	621	166	27%
	3; 10. 01	Laura	629	207	33%
	3; 10.02	Gisela	560	196	35%
	3; 10.28	Guillem	199	76	38%
	3; 11.14	Gisela	515	171	33%
	3; 11. 20	Guillem	269	97	36%
	4; 0. 10	Laura	629	224	36%
	4; 0.24	Gisela	72	23	32%
	4; 2.03	Gisela	96	28	29%

Taula 2: Resum dels percentatges de les produccions de la Taula 1.

	GRUP I	GRUP II	GRUP III	GRUP IV
Franja d'edat	2;4.25 – 2;7.29	2;8.0 – 2;11.25	3;0.02 – 3;7.16	3;10.0 – 4;2.03
	8%	27%	30%	27%
	6%	22%	26%	33%
	29%	22%	48%	35%
	30%	55%	58%	38%
	13%	32%	33%	33%
	14%	36%	23%	36%
	17%	38%	35%	36%
	26%	33%	38%	32%
	15%	25%	27%	29%
	17%	46%	31%	
	29%	17%	44%	
	13%	35%	30%	
	34%	31%	29%	
	27%			
	13%			
	25%			
	41%			
Mitjana	21%	32%	35%	33%

Taula 3: Percentatge de produccions vàlides en adults.

Fitxer	Adult	Nombre de produccions	Produccions vàlides	Percentatge
jul205.cha	PAR	122	68	56%
jul205.cha	MAR	159	99	62%
jul206.cha	PAR	220	132	60%
jul206.cha	MAR	120	84	70%
lau29.cha	JOA	254	117	46%
lau29.cha	MAR	572	228	40%
lau30.cha	MAR	252	114	45%
lau41.cha	MAR	150	60	40%
gui30a.cha	ROS	274	106	39%
gui30b.cha	NAN	259	95	37%
gui33.cha	ROS	165	126	76%
gui43.cha	MAR	82	39	48%
gis30.cha	MAR	133	69	52%
gis32.cha	ULI	306	153	50%
gis49.cha	ULI	115	55	48%
alv29.cha	GAV	167	88	53%
alv29.cha	INV	139	78	56%
alv35.cha	INV	59	33	56%
jor09.cha	SAN	142	90	63%
MITJANA				52%

Taula 4: Freqüència d'ús d'oracions simples i subordinades dels xiquets.

	edat	ORACIONS SIMPLES		ORACIONS SUBORDINADES	
		nombre	percentatge	nombre	percentatge
Grup I	2; 4.25	26/26	100%	0/26	0%
	2; 5.08	30/30	100%	0/30	0%
	2; 5.08	62/62	100%	0/62	0%
	2; 5.13	34/34	100%	0/34	0%
	2; 5.25	18/19	95%	1/19	5%
	2; 5.29	26/26	100%	0/26	0%
	2; 6.10	26/26	100%	0/26	0%
	2; 6.23	20/22	91%	2/22	9%
	2; 6. 25	27/27	100%	0/27	0%
	2; 6.25	26/26	100%	0/26	0%
	2; 6.25	63/63	100%	0/63	0%

	2; 7.09	22/22	100%	0/22	0%
	2; 7.09	157/165	95%	8/165	5%
	2; 7.16	31/31	100%	0/31	0%
	2; 7. 20	63/65	97%	1/65	2%
	2; 7.25	56/56	100%	0/56	0%
	2; 7.29	28/29	97%	1/29	3%
MITJANA			98%	11	2%
Grup II	2; 8.0	151/154	98%	3/154	2%
	2; 8. 30	110/111	99%	1/111	1%
	2; 9.08	56/57	98%	1/57	2%
	2; 9.11	15/17	88%	2/17	12%
	2; 9.16	94/97	97%	3/97	3%
	2; 9.18	69/71	97%	2/71	3%
	2; 10.03	21/21	100%	0/27	0%
	2; 11.0	78/80	98%	2/80	3%
	2; 11.05	26/26	100%	0/26	0%
	2; 11.13	33/33	100%	0/33	0%
	2; 11. 17	97/98	99%	1/98	1%
	2; 11.21	44/45	98%	1/45	2%
	2; 11.25	56/56	100%	0/56	0%
MITJANA			98%	16	2%
Grup III	3; 0.02	193/196	98%	3/196	2%
	3; 0.13	25/26	96%	1/26	4%
	3; 0.29	22/22	100%	0/22	0%
	3; 1.13	18/19	95%	1/19	5%
	3; 1.18	54/57	95%	3/97	5%
	3; 3.19	36/39	92%	3/39	8%
	3; 3.21	135/142	95%	7/142	5%
	3; 4.19	68/69	99%	1/69	1%
	3; 5.13	148/153	97%	5/153	3%
	3; 5.15	68/68	100%	0/68	0%
	3; 6.18	282/300	94%	18/300	6%
	3; 6.11	65/70	93%	5/70	7%
	3; 7. 16	29/30	67%	1/30	3%
MITJANA			96%	48	4%
Grup IV	3; 10.0	148/166	89%	15/166	9%
	3; 10. 01	194/207	94%	13/207	6%
	3; 10.02	188/196	96%	8/196	4%
	3; 10.28	72/76	95%	4/76	5%
	3; 11.14	160/171	94%	11/171	6%
	3; 11. 20	87/97	90%	10/97	10%
	4; 0. 10	212/224	95%	12/224	5%
	4; 0.24	23/23	100%	0/23	0%
	4; 2.03	25/28	89%	3/28	11%

MITJANA	94%	76	6%
----------------	------------	-----------	-----------

Taula 5: Freqüència d'ús d'oracions simples i subordinades dels adults.

		ORACIONS SIMPLES		ORACIONS SUBORDINADES	
		Nombre	Percentatge	Nombre	Percentatge
jul205.cha	PAR	53/68	78%	15/68	22%
jul205.cha	MAR	89/99	90%	10/99	10%
jul206.cha	PAR	108/132	82%	24/132	18%
jul206.cha	MAR	72/84	86%	12/84	14%
lau29.cha	JOA	113/117	97%	4/117	3%
lau29.cha	MAR	209/228	92%	19/228	8%
lau30.cha	MAR	99/114	87%	15/114	13%
lau41.cha	MAR	56/60	93%	4/60	7%
gui30a.cha	ROS	95/106	90%	11/106	10%
gui30b.cha	NAN	92/95	97%	3/95	3%
gui33.cha	ROS	112/126	89%	14/126	11%
gui43.cha	MAR	32/39	82%	7/39	18%
gis30.cha	MAR	56/68	82%	12/68	18%
gis32.cha	ULI	142/153	93%	11/153	7%
gis49.cha	ULI	47/55	85%	8/55	15%
alv29.cha	GAV	80/88	91%	8/88	9%
alv29.cha	INV	72/78	92%	6/78	8%
alv35.cha	INV	32/33	97%	1/33	3%
jor09.cha	SAN	79/90	88%	11/90	12%
MITJANA			89%		11%

Taula 6: L'ús dels subjectes nuls i explícits en les oracions simples i subordinades dels xiquets.

		Oracions simples		Oracions subordinades	
	Fitxer	Subj. explícit	Subj. nul	Subj. explícit	Subj. nul
Grup I	2; 4.25	14/26 (54%)	12/26 (46%)	0%	0%
	2; 5.08	16/62 (26%)	46/62 (74%)	0%	0%
	2; 5.08	5/30 (17%)	25/30 (83%)	0%	0%
	2; 5.13	11/34 (32%)	23/34 (68%)	0%	0%
	2; 5.25	5/18 (28%)	13/18 (72%)	0%	1/1 (100%)
	2; 5.29	5/26 (19%)	21/29 (81%)	0%	0%
	2; 6.10	8/26 (31%)	18/26 (69%)	0%	0%
	2; 6.23	7/20 (35%)	13/20 (65%)	0%	2/2 (100%)
	2; 6. 25	6/27 (22%)	21/27 (78%)	0%	0%
	2; 6.25	7/26 (27%)	19/26 (73%)	0%	0%
	2; 6.25	20/63 (32%)	43/63 (68%)	0%	0%
	2; 7.09	11/22 (50%)	11/22 (50%)	0%	0%
	2; 7.09	49/157 (31%)	108/157 (69%)	2/8 (25%)	6/8 (75%)

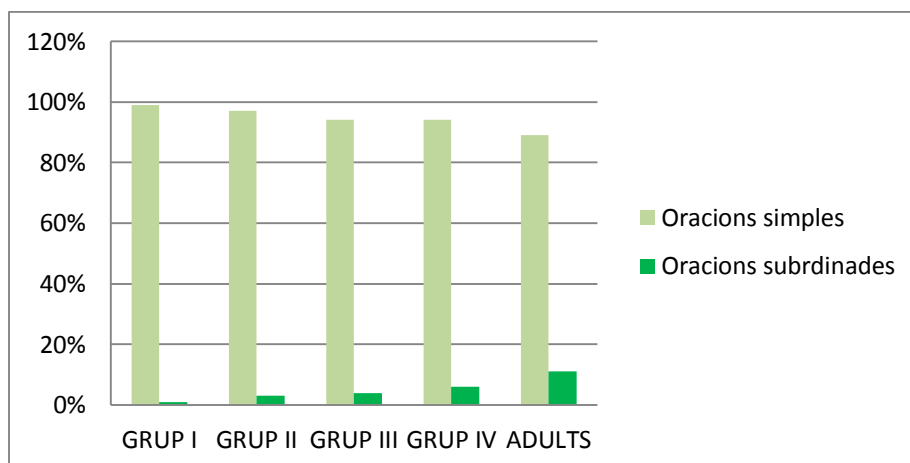
	2; 7.16	8/31 (26%)	23/31 (74%)	0%	0%
	2; 7. 20	11/63 (17%)	52/63 (83%)	0/1 (0%)	1/1 (100%)
	2; 7.25	20/56 (36%)	36/56 (64%)	0%	0%
	2; 7.29	8/28 (29%)	20/28 (71%)	0%	1/1 (100%)
Mitjana		30%	70%	5%	95%
Grup II	2; 8.0	48/151 (32%)	103/151 (68%)	0%	3/3 (100%)
	2; 8. 30	16/109 (15%)	93/109 (85%)	0/1 (0%)	1/1 (100%)
	2; 9.08	9/56 (16%)	47/56 (84%)	0%	1/1 (100%)
	2; 9.11	9/14 (64%)	5/14 (36%)	0/2 (0%)	2/2 (100%)
	2; 9.16	28/94 (30%)	66/94 (70%)	0/3 (0%)	3/3 (100%)
	2; 9.18	26/69 (38%)	43/69 (62%)	1/2 (50%)	½ (50%)
	2; 10.03	6/21 (29%)	15/21 (71%)	0%	0%
	2; 11.0	18/78 (23%)	60/78 (77%)	0%	2/2 (100%)
	2; 11.05	9/26 (35%)	17/26 (65%)	0%	0%
	2; 11.13	12/33 (36%)	21/33 (64%)	0%	0%
	2; 11. 17	19/97 (20%)	78/97 (80%)	0/1 (0%)	1/1 (100%)
	2; 11.21	18/44 (41%)	27/44 (61%)	0/1 (0%)	1/1 (100%)
	2; 11.25	15/56 (27%)	41/56 (73%)	0%	0%
Mitjana		31%	69%	6%	94%
Grup III	3; 0.02	50/192 (26%)	142/192 (71%)	0/3 (0%)	3/3 (100%)
	3; 0.13	8/25 (32%)	17/25 (68%)	0%	1/1 (100%)
	3; 0.29	5/22 (23%)	17/22 (77%)	0%	0%
	3; 1.13	1/18 (6%)	17/18 (94%)	0%	1/1 (100%)
	3; 1.18	26/54 (48%)	28/54 (52%)	0%	3/3 (100%)
	3; 3.19	2/36 (6%)	34/36 (95%)	0/3 (0%)	3/3 (100%)
	3; 3.21	29/134 (22%)	105/134 (78%)	1/7 (14%)	6/7 (86%)
	3; 4.19	21/68 (31%)	47/68 (69%)	0%	1/1 (100%)
	3; 5.13	53/148 (36%)	95/148 (64 %)	1/5 (20%)	4/5 (80%)
	3; 5.15	21/68 (31%)	47/68 (69%)	0%	0%
	3; 6.18	79/282 (28%)	199/282 (71%)	1/22 (5%)	21/22 (95%)
	3; 6.11	14/65 (22%)	51/65 (78%)	0%	5/5 (100%)
	3; 7. 16	8/29 (28%)	21/29 (72%)	0%	1/1 (100%)
Mitjana		26%	74%	4%	96%
Grup IV	3; 10.0	32/148 (22%)	116/148 (78%)	0/15 (0%)	15/15 (100%)
	3; 10. 01	60/194 (31%)	134/94 (69%)	1/13 (8%)	12/13 (92%)
	3; 10.02	56/188 (30%)	132/188 (70%)	0%	8/8 (100%)
	3; 10.28	28/72 (39%)	44/72 (61%)	0%	4/4 (100%)
	3; 11.14	44/160 (28%)	116/160 (73%)	0/11 (0%)	11/11(100%)
	3; 11. 20	31/87 (36%)	56/87 (64%)	0/10 (0%)	10/10 (100%)
	4; 0. 10	64/212 (30%)	147/212 (69%)	2/12 (17%)	10/12 (83%)
	4; 0.24	8/23 (35%)	15/23 (65%)	0%	0%
	4; 2.03	15/25 (60%)	10/5 (40%)	0%	3/3 (100%)
Mitjana		35%	65%	3%	97%

Taula7: L'ús dels subjectes nuls i explícits en les oracions simples i subordinades dels adults.

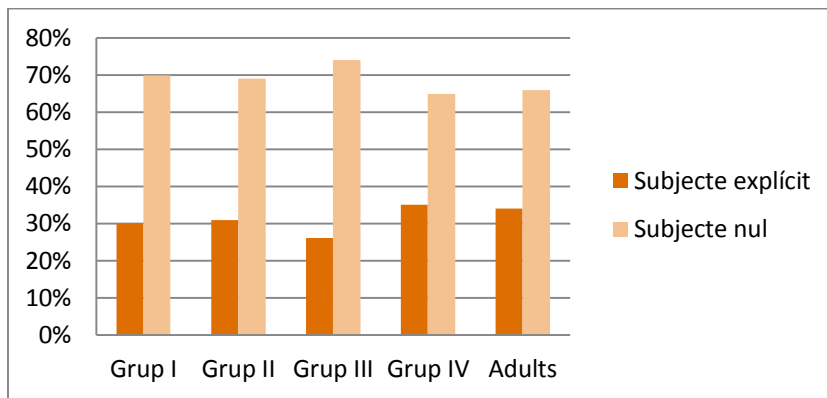
		ORACIONS SIMPLES		ORACIONS SUBORDINADES	
		Subj. explícit	Subj. nul	Subj. explícit	Subj. nul
jul205.cha	PAR	18/53 (34%)	35/53 (66%)	0/15 (0%)	15/15 (100%)
jul205.cha	MAR	54/89 (61%)	35/89 (39%)	0/10 (0%)	10/10 (100%)
jul206.cha	PAR	43/108 (40%)	65/108 (60%)	1/24 (4%)	23/24 (96%)
jul206.cha	MAR	22/72 (31%)	50/72 (69%)	2/12 (17%)	10/12 (83%)
lau29.cha	JOA	45/113 (40%)	68/113 (60%)	0%	4/4 (100%)
lau29.cha	MAR	77/209 (37%)	132/209 (63%)	0/19 (0%)	19/19 (100%)
lau30.cha	MAR	43/99 (43%)	56/99 (57%)	1/15 (7%)	14/15 (93%)
lau41.cha	MAR	17/56 (30%)	39/56 (70%)	0%	4/4 (100%)
gui30a.cha	ROS	19/95 (20%)	76/95 (80%)	1/11 (9%)	10/11 (91%)
gui30b.cha	NAN	22/92 (24%)	70/92 (76%)	0%	3/3 (100%)
gui33.cha	ROS	34/112 (30%)	78/112 (70%)	1/14 (7%)	13/14 (93%)
gui43.cha	MAR	15/32 (47%)	17/32 (53%)	0/7 (0%)	7/7 (100%)
gis30.cha	MAR	15/56 (27%)	41/56 (73%)	1/13 (8%)	12/13 (92%)
gis32.cha	ULI	35/142 (25%)	107/142 (75%)	0/11 (0%)	11/11 (100%)
gis49.cha	ULI	11/47 (23%)	36/47 (77%)	0/8 (0%)	8/8 (100%)
alv29.cha	GAV	20/80 (25%)	60/80 (75%)	1/8 (13%)	7/8 (88%)
alv29.cha	INV	16/72 (26%)	53/72 (74%)	0%	6/6 (100%)
alv35.cha	INV	13/32 (41%)	19/32 (60%)	0%	1/1 (100%)
jor09.cha	SAN	32/79 (41%)	47/79 (60%)	0/11 (0%)	11/11 (100%)
MITJANA		34%	66%	3%	97%

1.2 Gràfiques:

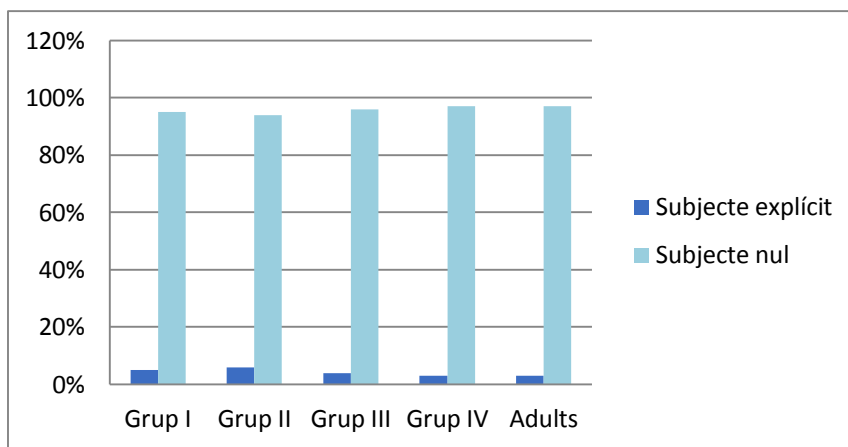
Gràfica 1: Ús d'oracions simples vs subordinades.

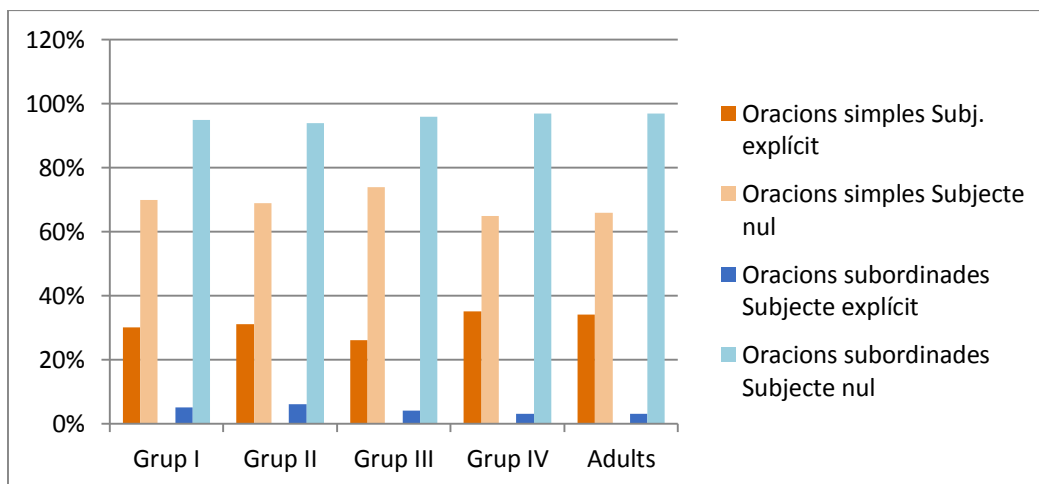
Gràfica 2: Ús del subjecte en oracions simples.

Gràfica 3: Ús del subjecte en oracions subordinades.

Gràfica 4: Comparació de l'ús dels subjectes en oracions simples i subordinades.

2. DADES DE L'ANGLÉS

2.1 Taules

Taula 1: Producció d'oracions simples i subordinades dels xiquets.

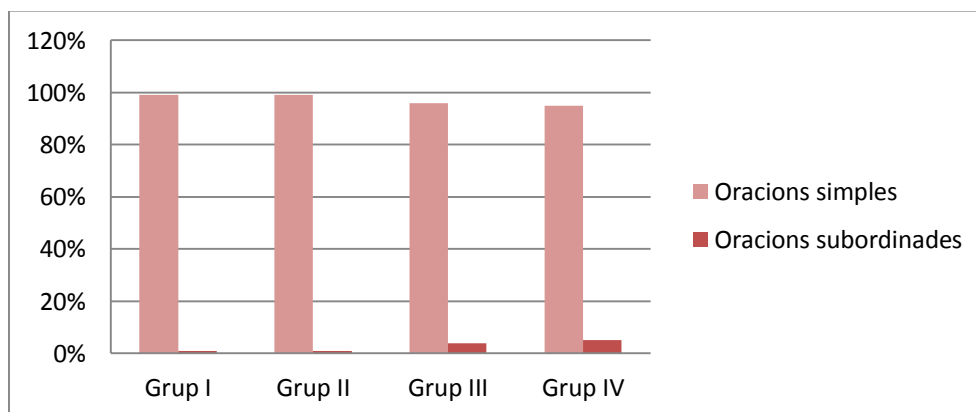
	ORACIONS SIMPLES		ORACIONS SUBORDINADES	
	nombre	percentatge	nombre	percentatge
Grup I	426/430	99%	4/430	1%
Grup II	1028/1039	99%	11/1039	1%
Grup III	1923/2000	96%	77/2000	4%
Grup IV	709/749	95%	40/749	5%
Mitjana		97%		3%

Taula 2: L'ús del subjecte en oracions simples.

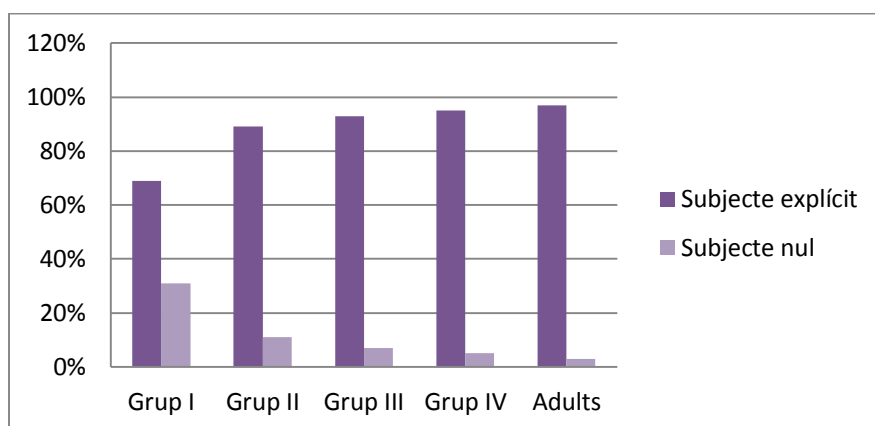
	Subjecte explícit	Subjecte nul
Grup I	69%	31%
Grup II	89%	11%
Grup III	93%	7%
Grup IV	95%	5%
Adults	97%	3%
Mitjana	89%	11%

2.2 Gràfiques

Gràfica 1: Producció d'oracions simples i subordinades dels xiquets.

Gràfica 2: L'ús del subjecte en oracions simples.

3. COMPARACIÓ CATALÀ ANGLÉS

3.1 L'ús del subjecte en oracions simples i subordinades

Taula 1:

	Català		Anglès	
	Subjecte explícit	Subjecte nul	Subjecte explícit	Subjecte nul
Grup I	30%	70%	69%	31%
Grup II	31%	69%	89%	11%
Grup III	26%	74%	93%	7%
Grup IV	35%	65%	95%	5%
Aduts	34%	66%	97%	3%

Gràfica 1:

